

en rättvis
värld är
möjlig

Socialdemokraternas internationella program

en rättvis värld är möjlig

Socialdemokraternas internationella program,
antaget vid den 35e ordinarie kongressen
29 oktober – 3 november 2005 i Malmö

INNEHÅLL

1. En rättvis värld är möjlig	2
2. En globaliserad värld	6
3. Socialdemokratins värderingar i en gränslös värld	23
4. Fred och nedrustning	28
5. Internationell rättsordning och mänsklig säkerhet	34
6. Europas fortsatta integration	40
7. Socialdemokratien i en föränderlig värld	46

Vill du veta mer om socialdemokraternas
internationella politik och verksamhet?
Besök socialdemokraterna.se
mejla info@sap.se eller ring 08-700 26 00.

1. En rättvis värld är möjlig

Allt som händer i världen påverkar alla och angår alla. Mänsklighetens framtid är mer än någonsin en gemensam angelägenhet, vare sig man vill eller inte vill. Socialdemokratin vill.

För oss socialdemokrater är människan målet – hennes utveckling och frihet, hennes vilja att växa, hennes ansvarskänsla för kommande generationer, hennes solidaritet med andra. Det är alla människors frigörelse politiken syftar till. Därför vill socialdemokrater bekämpa ekonomiska och sociala klyftor, vidga solidariteten och bidra till en värld där fattigdom och maktlöshet hör till det förgångna.

Inget samhälle kan framgångsrikt ställa sig vid sidan av utvecklingen i världen. Det är möjligt att gå några steg före eller några steg efter, men i längden styrs takten av de förutsättningar omvärlden ger. Vi måste ta oss an den stora men fullt möjliga uppgiften att skapa en bättre värld. Så bygger vi också ett bättre Sverige.

Situationen i världen har på senare år förändrats radikalt – mest till det bättre. Fler människor än någonsin tidigare lever i demokratier. Mänsklighetens samlade välstånd växer, produktionen hushållar allt bättre med naturens resurser och fler reser sig ur förtryck, svält, sjukdom och analfabetism än någonsin tidigare. För första gången kan fattigdomen göras till historia. Det är möjligt att på en generation utrota fattigdomen, om den politiska viljan finns. Trots detta präglas världen av ökande orättvisor inom och mellan länder.

Som socialdemokrater tror vi inte på en förutbestämd utveckling. Vi vet att det är människor tillsammans som skapar framtiden genom målmedvetet politiskt arbete. Kampen för en rättvisare värld går som en röd tråd genom den demokratiska socialismens historia. Vår rörelse föddes i insikt och uppmaning till arbetare i alla länder att förena sig.

Kampen har varit meningsfull och framgångsrik. Kolonialismen är historia, om än inte dess arv. Diktaturerna är på reträtt. Men samtidigt har nya allianser uppstått mellan odemokratiska regimer och det internationella kapitalet. Krig mellan stater är ett minskande hot. Vårt eget land har gjort en resa från Fattigsverige till ledande välfärdsnation.

I socialdemokraternas partiprogram från år 2001 beskrivs fem paradoxer i världen av i dag:

För det första att samtidigt som många fattigare länder utvecklats starkt och fler får del av världens växande välstånd, så ökar klyftorna

mellan fattiga och rika. En ny slags fattigdom och utanförskap växer också i den rika delen av världen.

För det andra att samtidigt som demokratin sprids, så hotas den av starka kapitalintressen, av nationalistiska och fundamentalistiska strömningar och etniska fördomar.

För det tredje att samtidigt som migrationen ökat och berikat många länder, så har svårigheterna att uppnå verklig integration lett till vanmakt och brutalitet.

För det fjärde att samtidigt som nedrustningsarbetet gjort viktiga framsteg och riskerna för krig mellan stater minskat, så ökar våld och inbördeskrig inom länder.

För det femte att samtidigt som insikten växer om vikten av ekologiskt hållbar utveckling, så pressas jordens ekosystem av resurskrävande produktions- och konsumtionsmönster.

Till detta kan läggas ytterligare två faktorer:

Vetenskapen och teknikens framsteg inom medicin, kommunikation, informationsteknologi, energianvändning och produktionssystem sprids över världen samtidigt som många inte får del av dem.

Den demokratiska utvecklingen hotas av den ökande terrorn. Organisationer som använder våld för att nå sina syften kräver hårt motstånd. Samtidigt får detta inte konkurrera med respekten för de mänskliga rättigheterna och människans rätt till integritet.

Så avtecknar sig i dag klassiska motsättningar kring nya villkor för produktion och arbete. Kampen fortsätter mellan folkliga intressen och kapitalintressen, om makt ska mätas i pengar eller i demokratins lika rösträtt.

Ständig förändring är inget nytt eller ovälkommet för en progressiv rörelse. Det nya är det höga tempot och det djupgående beroendet. Denna globalisering erbjuder stora möjligheter, men också problem och stora utmaningar.

Därför behöver socialdemokratin ständigt pröva och ompröva hur vi ska kunna genomföra vår politik. Dagens sammanvävda värld ställer nationalstaten inför nya utmaningar. Dåtidens utmaningar handlade om kolonial frigörelse, det kalla kriget, kapprustning och mellanstatliga konflikter. Nationalstatens självständighet kom då naturligt i fokus.

Globaliseringen har gjort att vi inte enbart kan lita till nationella lösningar. Hållbar utveckling och säkerhet måste åstadkommas gemensamt. Samtidigt är demokratin i stater, kommuner och regioner oundgängliga byggstenar för bättre samhällen och en bättre värld. Istället för att ersätta eller underminera demokratin måste internationell samverkan syfta till att bygga vidare på och stärka demokratin i samhällen och på beslutsnivåer där den saknas.

Kvinnor utgör hälften av världens befolkning men kvinnors möjligheter att påverka, delta i och dra fördel av utvecklingen är i de flesta länder små. Världen styrs fortfarande av män. Jämställdhet har avgörande betydelse för ett samhälles sociala, ekonomiska och politiska utveckling och frågan om jämställdhet måste därför alltid vara en av grundförutsättningarna när vi söker lösningar på globala problem som fattigdom, miljöförstöring, säkerhet och migration. Demokratins principer och de mänskliga fri- och rättigheterna är universella och oundgängliga villkor för att gemensamma lösningar ska accepteras och fungera. Barns utsatthet och framtid måste i alla sammanhang lyftas fram och FN:s barnkonvention ska tillämpas konsekvent.

Makten över världsutvecklingen får inte överlämnas till multinationella företag och deras jakt på kortsiktig kapitalavkastning. Fåtalets intressen ska inte tillåtas dominera utformningen av internationella regler och avtal. Kampen mot korruption måste fortsätta.

För socialdemokrater är det en självklar uppgift att globalisera demokratin och demokratisera globaliseringen. När marknadskrafterna kan tyglas blir en globalisering som tjänar alla människor möjlig. Genom att stärka de globala fackliga rättigheterna och de fria fackföreningarna kan dessa fungera som en tung motvikt till kapitalet. På global nivå måste vi flytta makt och inflytande från marknaden till politiska institutioner. Internationella organisationer som Förenta Nationerna måste bli representativa även för mindre resursstarka länder. Socialdemokratin måste gå i spetsen för att organisera globala lösningar på världsomspännande problem, även när hindren kan te sig oöverstigliga med starka invändningar från enskilda människor och starka kapitalintressen.

Inom FN har dagordningen satts för en säkrare och tryggare värld. Det är alla länders ansvar att genomföra dessa åtaganden. Sverige är en förebild genom en sammanhållen politik för en hållbar och rättvis global utveckling. I de olika världsdelen framträder nu ett mer institutionalliserat och förpliktigande samarbete, som även kan underbygga FN:s beslutskraft. I vår världsdelen har Europeiska Unionen blivit det främsta redskapet för att kunna forma en helhetssyn i frågor som kräver lösningar över gränserna.

Arbetet för en rättvis värld fortsätter. Den internationella socialdemokratiska arbetarrörelsen är beredd att ta ansvar, precis som när vår rörelse föddes, och hämta inspiration ur en ny tids krav på nya insikter, arbetsmetoder och beslut.

2. En globaliserad värld

"Dagens värld erbjuder unika möjligheter till ett tryggare och rikare liv för alla, så stora är de resurser som skapas av den moderna produktionstekniken. Men möjligheterna är alltför mycket ojämnt fördelade. Dagens värld präglas därför också av djupa klyftor i både välfärd och makt, mellan människor och mellan länder."

(Ur partiprogrammet)

Aldrig någonsin har människor handlat med varandra i så stor utsträckning som i dag. Aldrig tidigare har vi rest i sådan utsträckning som i dag. Aldrig har så många människor rört sig över nationsgränser för att arbeta eller leta efter en fristad som i dag. Aldrig har så många jobb varit beroende av skeenden och beslut på andra sidan jordklotet.

I debatten om globaliseringen målas lätt svartvita bilder upp. När globaliseringens argaste motståndare bara ser problemen med den internationella ekonomiska integrationen blundar dess starkaste anhängare för problemen som uppstår när ekonomin blir gränslös medan politiken i stort sett förblivit nationell. Ingen av dessa har rätt.

Vi socialdemokrater tror på globaliseringens möjligheter. De senaste årtiondenas ekonomiska globalisering har skapat ett ökat välstånd och bidragit till att fattigdomen minskat för flera hundra miljoner människor.

I globaliseringens kölvatten har avståndet mellan människor minskat, kunskapen och förståelsen för levnadsvillkoren på andra sidan jordklotet ökat. Och dag för dag växer kraven på demokrati, mänskliga rättigheter och social trygghet runtom i världen. Aldrig har det funnits så många demokratier som i dag. Och sambandet mellan demokrati och ekonomisk utveckling är starkt.

Människor över hela världen bär samma drömmar om att kunna leva i trygga och socialt ansvarstagande samhällen med respekt för människovärdet. Genom demokratiska val mellan fria partier kan medborgarna ställa krav på sociala reformer och fackliga rättigheter. Demokratins landvinningar har gjort att färre människor drabbas av svält och att allt färre krig utkämpas mellan stater. Kränkta fackliga rättigheter eller inga alls, svärtlöner, inlästa arbetare, barnarbete och lönedumpning bekämpas med facklig och politisk kamp för demokratiska fri- och rättigheter.

Samtidigt är globaliseringen en källa till oro och otrygghet. Kraven på flexibilitet och de snabba ekonomiska kasten ökar osäkerheten och maktlösheten. Människor hinner inte med – många av oss upplever att

vi jagar efter utvecklingen istället för att styra den. Omställningen till den nya ekonomin skapar oro för framtiden, i såväl den rika som den fattiga världen. En oro för att alltmer av industrijobben flyttar till låglöneländer och att inga nya arbetstillfällen skapas i dess ställe. Låglöneländer spelar ut mot varandra vilket försvårar kamp för en bättre tillvaro.

Globaliseringen kan följaktligen vara både bra och dålig. Samtidigt som industritillverkningen flyttar till andra marknader sysselsätter kunskaps- och arbetsintensiva sektorer allt fler. I Sverige har antalet anställda inom industrin under de senaste 30 åren minskat med en halv miljon, men under samma period har antalet sysselsatta inom tjänstesektorn ökat med mer än en miljon.

Det har dock blivit allt tydligare att det internationella kapitalets jakt på snabba och allt högre vinster inte tar mänsklig hänsyn. Att människor används som spelbrickor. I dag tävlar länder och företag om att få produktionskedjans mest värdefulla länkar och att få behålla dessa så länge som möjligt. För oss socialdemokrater är det oacceptabelt att konkurrera om företagets investeringar genom att försämma tryggheten på arbetsmarknaden, dumpa skatter eller sänka miljökrav.

Den informella sektorns andel av ekonomin växer, inte minst i utvecklingsländer. Oreglerade eller direkt olagliga förhållanden innebär ofta rättslöshet för arbetare och småföretagare, som ofta utnyttjas på ett hänsynslöst sätt som anställda eller underleverantörer. Avreglering och privatisering som ökar sådan exploatering motverkar en hållbar utveckling. Fattigas ägande-, avtals- och arbetsrätt skapar möjlighet till verklig tillväxt. Rätt till den jord man brukar är central.

Vår slutsats är inte att försöka hindra förändringarna, utan att styra dem. Det är inte det internationella kapitalet som kommer att se till att människor förbereds för arbeten i nya branscher. Istället krävs stark politisk beslutskraft och facklig-politisk samverkan för att nå framgångar i en global konkurrens.

En av de bärande tankarna inom socialdemokratien är att trygghet för människor och investeringar i kunnande är nödvändigt för ökad tillväxt. Tvärt emot högern i Sverige och internationellt tror vi inte att otrygghet och rädsla för att mista sitt jobb bidrar till utveckling.

Trots hård internationell konkurrens står samhällen med höga ambitioner om jämn fördelning och gemensam välfärd – som de nordiska – starka. Avancerade ekonomier med världsledande produktion är kom-

plexa och kräver en god samhällsmiljö. Kollektiva lösningar för utbildning, hälsa, miljö och infrastruktur är ofta de mest effektiva. Företagen är beroende av hög utbildningsnivå, kvalitativ forskning och bra livsmiljö för att kunna rekrytera, moderna kommunikationer och försörjning, pålitlig samhällsservice och rättsliga förhållanden. Långt gången specialisering, systemtänkande, kreativitet, engagemang och alla medarbetares ansvar kännetecknar den mest värdefulla produktionen och gynnas i ett öppet, demokratiskt och jämlikt samhälle.

Vi socialdemokrater har två parallella strategier. Vi ska i solidaritet verka för att globaliseringen sprider välstånd i hela världen och att alla kan känna trygghet i sina arbeten. Samtidigt ska svenska arbetstagare erbjuda kompetens i världsklass. Den svenska arbetsmarknaden ska erbjuda sådan trygghet och sådana utvecklingschanser för enskilda att förändringen blir en positiv möjlighet.

Fördela globaliseringens välstånd rättvist

Den vidgade ekonomiska globaliseringen de senaste decennierna har bidragit till ökat välstånd och högre genomsnittliga inkomster, nästan överallt. Om den globala ekonomin växer i samma takt som hittills – och fördelningen är rättvis – är det möjligt att nå det av världens regeringar uppsatta målet att halvera fattigdomen till år 2015.

Fortfarande lever dock närmare hälften av jordens befolkning på en inkomst under två dollar per dag, och var sjätte människa lever under den absoluta fattigdomsgränsen på en dollar per dag. Majoriteten av dessa är kvinnor. Mer än en halv miljard människor som har ett arbete tjänar mindre än en dollar per dag.

Orättvisorna tar sig många uttryck. En invånare i den industrialiserade världen väntas leva nästan 30 år längre än den som bor i något av världens minst utvecklade samhällen. Vart femte barn i utvecklingsländerna går inte ut skolan, jämfört med två procent i den rika världen. Utvecklingen i fattiga länder är inte heller entydig. Framsteg och misär lever sida vid sida. Fattigdomen finns dessutom överallt och präglar även vardagen i rikare länder.

En värld med 246 miljoner barnarbetare, varav 180 miljoner i de värsta formerna, är inte mänsklig. När arbetare blir inlåsta på fabriker i så kallade ekonomiska frizoner tillämpas inte alla människors lika värde.

Kamp mot dumpade arbetsvillkor

Med en stark internationell arbetarrörelse och i takt med att samhällen närmar sig varandra kommer fler och fler människor att kräva bättre

välfärd, ökad trygghet på arbetsmarknaden, mänskliga rättigheter och en deltagande demokrati. Det sker på samma sätt som när arbetarna organiserade sig och började ställa krav i industrialiseringens barndom.

Socialdemokratin kan aldrig acceptera att konkurrenskraft skapas genom lägre löner, sämre arbetsvillkor, rovdrift på miljön och sämre välfärd. Vi ska arbeta för att fler länder följer strävan mot toppen, med möjlighet till utveckling och rättvis fördelning.

Dessutom kan den ökade ekonomiska integrationen leda till att priser och löner så småningom närmar sig varandra i en värld med fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och människor. Förändring är omvälvande för alla, i såväl industrialiserade som ickeindustrialiserade länder.

Framsteg ska vinnas genom ökade investeringar i människor och genom större miljöhänsyn. Vi vill inte att billiga konsumtionsvaror här hemma ska bygga på usla arbetsvillkor och svältlöner på andra håll i världen. Tillväxt utan mänskliga rättigheter, ökande sociala klyftor eller utarmning av vår miljö gör oss inte rikare. Tvärtom är det endast en social och miljömässigt hållbar utveckling som skapar hållbar tillväxt. Bara på så sätt kan människors trygghet öka och livskvalitet förbättras oavsett var i världen man lever.

Hållbar global utveckling

Fattigdom kan inte bara mätas i inkomst per person. Global utveckling och minskad fattigdom skapas inte enbart genom att människor har mat för dagen, utan genom allas möjlighet att ta till vara sin kraft i ett demokratiskt samhälle där alla har tillgång till god hälsovård, utbildning och jobb. Brist på inflytande, dålig hälsa och analfabetism är fattigdomsbevis. Bland fattiga har kvinnor och barn minst inflytande över samhällen och sina egna liv.

FN:s åtta millenniemål är förpliktigande. Handling krävs på alla nivåer, av kommuner, regioner, regeringar och multilaterala institutioner. Oavsett om länder samarbetar kring jordbruksfrågor, folkhälsofrågor eller säkerhetspolitik så är hållbar global utveckling ett mål i samarbetet.

En hållbar global utveckling skapas inte enbart genom frihandel, skuldavskrivningar eller bistånd. För att öka välståndet och minska fattigdomen krävs att många faktorer samverkar. Ett helhetsgrepp krävs i såväl enskilda länder som internationella organisationer. Det är inte minst viktigt att EU:s gemensamma agerande blir samstämmigt mellan olika politikområden.

Hälsa och utbildning

– mänskliga rättigheter och grunden för utveckling

Varje år dör sex miljoner människor i hiv/aids, tuberkulos och malaria – samtliga sjukdomar som kan förebyggas eller botas. Nästan tre miljoner barn som dör varje år hade kunnat räddas genom vaccination.

En viktig förutsättning för att strategin för en hållbar global utveckling ska realiseras är politisk handling på den lokala och regionala nivån i varje nation. Tänk globalt – handla lokalt är en betydelsefull uppmaning till världens folk och kräver politisk handling i kommuner och regioner för att uppnå de globala målen och mobilisera medborgarna.

Sjukdomar stjälar människors drömmar om en bättre framtid. Relationen mellan sjukdom och fattigdom i världen är en ond cirkel. Fattigdom ökar risken för sjukdom och sjukdom riskerar att göra såväl individer som hela samhällen fattigare. Ohälsan är ett av de största hindren och hoten mot tillväxt och välfärd.

Mänskligheten har ett gemensamt ansvar att agera kraftfullt mot denna ohälsa. Hälsosystem är i första hand nationella regeringars ansvar. I kampen mot smittsamma sjukdomar i fattiga länder krävs att tillräckliga resurser tillförs genom bistånd eller andra internationella insatser. Medicinsk kunskap, vårdkapacitet och läkemedel måste nå alla, oavsett inkomst. Patentskydd och enskilda vinstintressen kan inte tillåtas hindra detta, i synnerhet som medicinska landvinningar oftast i grunden finansieras offentligt.

I dag dör miljontals barn av mässling, malaria eller ohälsa kopplad till undernäring. Kampen mot dessa och andra i den rika världen utradarade sjukdomar måste stärkas.

I dag orsakar bristen på rent vatten mycket ohälsa. Kampen om vatten skapar motsättningar mellan länder redan i dag, och riskerar att leda till framtida konflikter. Rätten till rent vatten utmanas också av krafter som vill privatisera vattentillgången. Vi socialdemokrater kommer att ta strid för allas rätt till rent vatten.

Ett av de största hindren för utveckling är spridningen av hiv/aids. Över 60 miljoner människor i hela världen har smittats och den snabbaste ökningen av pandemin sker i Östeuropa och Asien. I södra Afrika skapar hiv/aids särskilt stora problem för utveckling. På grund av hiv/aids har exempelvis människor i Botswana på tio år förlorat mer i livslängd än de vann mellan 1960 och 1990.

Hiv/aids är en jämställdhetsfråga. Sexuell och reproduktiv hälsa och där tillhörande rättigheter är mänskliga rättigheter och måste garanteras alla.

Kvinnors rätt att bestämma över sin egen kropp är en rättighet men också kanske den viktigaste faktorn för att kunna hejda spridningen av hiv/aids.

I många länder finns vare sig kunskaper om eller tillgång till skydd mot könssjukdomar och oönskade graviditeter. Det internationella samfundet måste genom de enskilda staterna skapa de resurser som är nödvändiga för detta arbete. I dag har religiösa samfund ofta stor påverkan på hur fattiga länder prioriterar sina sjukvårdsresurser, vilket medfört att politiskt kontroversiella frågor om kvinnors rättigheter, jämställdhet och sexualitet ofta fått stå tillbaka. Detta kan vi inte acceptera.

Utbildning är grundläggande för att stärka individens makt över sin egen tillvaro. Betydelsen växer i takt med kunskapsekonomins utbredning. Ungdomar och barn måste få status i samhället där man ses inte bara som en framtidsresurs, utan som viktiga här och nu. Alla har rätt till grundskoleutbildning och utbildningsskillnader beroende på kön ska elimineras. Satsningar på flickors utbildning är i många samhällen de bästa investeringar som kan göras.

Utbildning för vuxna behövs för att möta och hantera ständiga förändringar i samhälle och arbetsliv. Positiva svenska erfarenheter visar att vuxenutbildning är avgörande för ett lands förmåga att ta tillvara människors kapacitet. Även analfabeter måste få nya möjligheter.

Grundläggande behov för enskilda och samhället, såsom hälsovård och utbildning, bör vara offentliga åtaganden i varje samhälle. Tillgången får inte begränsas genom internationella handelsregler eller en marknad som låter köpkraften avgöra.

Fri, rättvis och hållbar handel

Även om handel med varor och tjänster över gränserna har ökat lavinartat de senaste decennierna skapar den globala produktionen inte välstånd i alla delar av världen. Det finns ett tydligt samband mellan lägre handelsbarriärer och ökad handel. Alltjämt är det dock världens rikaste länder som handlar mest med varandra. Och så länge rikare delar av världen omfattas av handelsbarriärer kommer verkligt fri handel att vara en utopi. Så länge kommer också välståndet att fördelas ojämnt mellan olika delar av världen.

Sverige har i likhet med många andra industriländer byggt sitt välstånd på en stark exportindustri. Men länge skapades exportframgångar med hjälp av orättvisa handelshinder, där billiga råvaror från fattiga länder omvandlades till förädlade produkter i industriländer för att därefter exporteras till betydligt högre pris. Den rika världens ensidiga jakt på exportvinster har i mångt och mycket skett på bekostnad av fattiga länder.

Ett land som bygger hela sitt välstånd på ett fåtal exportframgångar är dock genom globaliseringen lika sårbart som ett land med ensidigt råvaruberoende. Ekonomisk och social utveckling gynnas istället genom ett ömsesidigt utbyte. Produktion och välstånd skapas inte bara genom handel. Minst lika viktigt är fördelningspolitik, utbildning, förbättrad infrastruktur och kommunikationer samt den tekniska utvecklingen.

Det finns krafter som verkar för en hämningslös och oreglerad kommers. Och det finns krafter som vill backa bandet till protektionismens och nationalismens tidevarv. Marknadsliberalerna över hela världen vill ha fri handel, men inga sociala eller fackliga rättigheter. Den extrema högern och vänstern förenas trots olika motiv i att återigen stänga nationsgränserna.

Det är socialdemokratins uppgift att erbjuda ett alternativ till ytterligheterna ohämmad kapitalism och stängda gränser. Vi socialdemokrater bejaktar ekonomisk tillväxt men inte till vilket pris som helst. Vi bejaktar frihandel men inte till vilket pris som helst. Vi bejaktar nya produktionsmönster men inte till vilket pris som helst.

Parallellt med den ökade handeln har också handelsmönstren förändrats. Handelshindren har minskat påtagligt under de senaste decennierna, men samtidigt antagit delvis nya former som drabbar producenter utan starka stater bakom sig. Samtidigt står den afrikanska kontinenten och delar av Latinamerika alltför utantill för de positiva handelsflödena. I Asien har utvecklingen varit en helt annan.

Särskilt i Kina, världens folkrikaste land, har den ekonomiska tillväxten varit mycket hög under flera årtionden vilket lyft hundratals miljoner människor över fattigdomsgränsen. Kina är en av världens största ekonomier, men har fortfarande hundratals miljoner mycket fattiga människor. Den snabba ekonomiska utvecklingen har också lett till arbetslöshet. Det saknas ett fungerande socialt trygghetssystem. Med landets höga tillväxt och öppenhet gentemot omvärlden följer också rättmätiga krav på politisk frihet, något som hittills har mötts med förtryck från regeringen. Avsaknaden av demokrati i Kina gör att en sund relation mellan arbetare och kapital förhindras. Förbudet mot fria fackföreningar är en kränkning av föreningsrätten, en bromskloss för fortsatt utveckling och innebär social dumpning gentemot andra utvecklingsländer.

Med fri handel blir det möjligt att skapa ökat välstånd i alla delar av världen. Kapitalintressen får inte ensam råde över länders utveckling eller erbjudas en fristad undan all demokratisk kontroll och socialt ansvarstagande.

Det är inte möjligt att införa frihandel över en natt. Länder som varit slutna eller med liten etablerad produktion måste ha möjligheter att förbereda sig inför minskade handelsbarriärer. Ett fattigt och slutet land som kastas in i frihandel och oreglerade kapitalströmmar bygger sällan upp hållbar produktion. Priset i form av ökade klyftor, otrygg livsmedelsförsörjning och arbetslöshet kan bli högt om övergången sker i alltför snabbt takt. Att kunna ta ut skatter på annat sätt än genom tullar är också viktigt för att kunna minska handelshinder i ordnade former.

Avskaffa jordbrukssubventionerna

Att ställa krav på utvecklingsländernas handelspolitik och skärpa kampen för rimliga arbetsvillkor räcker inte. Den industrialiserade världen får inte missgynna utvecklingsländer genom importtullar och exportstöd till den egna industrin eller till jordbruket. Utvecklingsländerna förlorar årligen ofattbara 700 miljarder dollar – motsvarande Sveriges dubbla BNP – på grund av handelsbarriärer. Särskilt angeläget är att omgående avskaffa jordbrukssubventioner på tobak och alkoholvaror.

Jordbruket är den viktigaste sektorn i utvecklingslandens ekonomierna. Därför är det avgörande att framförallt den europeiska och nordamerikanska jordbrukspolitikerna reformeras. EU:s initiativ att riva delar av handelshindren för de minst utvecklade länderna i världen är ett steg i rätt riktning.

Varje år spenderar EU närmare hälften av sin budget i direkta jordbrukssubventioner, vilket motsvarar mer än världens samlade utvecklingsbistånd. Dessa resurser borde istället användas till utvecklad välfärd, förbättrad miljö, landsbygdsutveckling och att stärka Europas konkurrenskraft.

När lantbruk i utvecklingsländerna underlättas blir det möjligt för många att öka sitt välstånd och på sikt diversifiera sin ekonomi. Att familjer och kooperativ själva får äga och bruka sin mark är en grundläggande förutsättning för utveckling. Där familjeägda jordbruk finns är tillväxten högre och snedfördelningen mindre än där koloniala och feodala plantageekonomier råder. Såväl inhemskt missgynnande som utländsk dumpning av mat slår hårt mot den majoritet av världens fattiga som försöker leva av jordbruk. Det är ohållbart.

Med bättre inkomstförhållanden på landsbygden anlitas arbetskraften mer rationellt och industriernas chans att konkurrera med usla löner och arbetsvillkor minskar. Verklig frihandel med jordbruksprodukter skulle öka tryggheten och inkomsterna för såväl lantbrukare i utvecklingsländer som industriarbetare i rikare länder.

Rättigheter i arbetslivet i hela världen

De grundläggande mänskliga rättigheterna i arbetslivet måste stärkas och respekteras universellt. Den fria förenings- och förhandlingsrätten ska garanteras och slavarbete, barnarbete och diskriminering, inklusive lönediskriminering mellan könen, elimineras. Det är inte acceptabelt att i dag 73 miljoner barn under tio år arbetar och att 22 000 barn dör varje år till följd av skador på arbetet. Arbetet inom Internationella arbetsorganisationen (ILO) måste därför få ökad tyngd och fler länder måste förmås att ratificera ILO:s konventioner.

Den svenska och internationella fackföreningsrörelsen spelar en avgörande roll som samhällsombud och resurs för hållbar ekonomisk utveckling. Fria demokratiska fackföreningar värnar arbetstagarnas rättigheter och villkor och bidrar till ökad social rättvisa. Utan fackföreningar och progressiva politiska rörelser som samverkar över gränserna kommer de multinationella företagen lätt att kunna ställa industrier och länder mot varandra. Företagen agerar över gränserna. Det måste även politiken och fackföreningsrörelsen göra. Därför måste också arbetstagarna runt om i världen garanteras rätten att kunna vidta internationella sympatiåtgärder.

Framväxten av en allt starkare europeisk och internationell arbetsrätt och internationella fackliga avtal är lovande, både för ekonomisk utveckling och rättvisa.

Socialdemokratin och den fackliga rörelsen kan och bör samverka även över gränserna. Vi kräver att grundläggande mänskliga rättigheter i arbetslivet förs in i internationella handelsavtal. Sverige ska hävda arbetstagarnas rättigheter i internationella organisationer som Internationella valutafonden IMF och Världsbanken, genom bilaterala kontakter och med upphandlingsregler på alla samhällsnivåer såväl globalt som nationellt. Därför bör Sverige ratificera ILO:s konvention 94 om offentlig upphandling. Det är nödvändigt att skapa opinion mot urusla arbetsförhållanden i hela världen.

Arbetarrörelsen måste också verka för att stärka den sociala dimensionen i de multilaterala organisationerna. Internationella organ som WTO och FN måste ges större befogenheter att ställa upp tydliga krav för hur handeln bör ske över gränserna så att sociala framsteg i rika samhällen inte sker på bekostnad av förfärliga förhållanden i andra länder.

Ju fler som delar på handeln desto fler måste också dela det ansvar som följer. Handel med varor och tjänster måste liksom på övriga marknader ske med tydliga regelverk och skydd för svagare aktörer och länder.

Miljön kräver samarbete över gränserna

Socialdemokraternas mål är en hållbar hushållning med jordens resurser så att kommande generationer kan överta en jord där det fortfarande går att dricka rent vatten, andas frisk luft och där artrikedomen inte har utarmats.

Det finns en risk att överutnyttjandet av naturresurser resulterar i ekologisk, ekonomisk, hälsomässig och social kollaps. Särskilt dramatiska är riskerna med klimatförändringar. Kyotoprotokollet är ett steg i rätt riktning, men räcker inte.

Morgondagens miljöproblem kräver åtgärder i dag. Svensk socialdemokrati är en av världens mest progressiva miljörörelser. Inget annat land i världen har fört en så radikal politik för hållbar utveckling som Sverige under socialdemokratisk ledning. Men inget land kan ensamt hantera de globala miljöproblemen eftersom dessa är gränsöverskridande. Omställningen till ekologiskt hållbar utveckling är ett ansvar för hela världssamfundet, och en uppgift för socialdemokratin att verka för i alla sammanhang. Forskning och export av miljöteknik innebär dessutom stora ekonomiska möjligheter för ett föregångsland.

Naturkatastrofer förvärras av människans hänsynslösa skövande av naturens resurser och drabbar de redan fattiga värst. Flodvägen den 26 december 2004 innebar en stor naturkatastrof i Sydostasien som drabbade miljoner bosatta i de berörda områdena, men även många svenskar. Katastrofens effekter har sannolikt förvärrats av att naturen skövats. Under loppet av ett par decennier har beståndet av mangroveskogar i Thailand, Indien och Sri Lanka mer än halverats. Träden har huggits ned för att ge plats åt turistanläggningar och räkodlingar. Vidare har korallreven förstörts i stor omfattning genom överfiskning och båttrafik. Mangroveskogar och korallrev är naturliga vågbrytare. Jordbävningar kan inte förhindras, men effekterna kan lindras genom att strandnära natur vårdas och bevaras.

Den ekonomiska tillväxten får inte ske på bekostnad av ekologiska värden. Samtidigt måste miljöarbetet ske i samklang med ekonomisk tillväxt och utvecklingen av välfärden. Detta är kärnan i arbetet med hållbar utveckling. Den kräver att balans råder mellan den ekonomiska, sociala och miljömässiga utvecklingen. Varje generation har ansvar att ge kommande generationer möjlighet till livskvalitet som är likvärdig eller bättre än den egna generationens.

Målet om hållbar utveckling kräver ett nytt angreppssätt och att vi drastiskt förändrar våra konsumtions- och produktionsmönster. Ekonomisk tillväxt måste frikopplas från utnyttjande av ändliga naturresur-

ser. Arbetet för hållbar utveckling måste ske såväl på lokal och nationell nivå som europeisk och global. EU har stor betydelse för att sätta normer för sina medlemsländer och hela världen.

Det multilaterala samarbetet för hållbar utveckling är avgörande. I och med världstoppmötet i Johannesburg 2002 blev begreppet hållbar utveckling med dess ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner definitivt erkänt som en överordnad princip för FN:s arbete. På så sätt stärktes ytterligare arbetet med hållbar utveckling på den globala, regionala och nationella nivån. Slutsatserna får inte stanna vid uttalanden. FN måste aktivt ta ledningen i arbetet för hållbar utveckling, som också bör präglas av organ som Världsbanken, IMF och WTO och de regionala utvecklingsbankerna.

Den internationella handelsregler och avtal måste kombineras med miljökonventioner och internationell miljölagstiftning. Tidigare erfarenheter pekar på att marknadskrafterna utan större problem kan anpassa sig till en mer offensiv miljölagstiftning.

Företagens ansvar

De multinationella företagen spelar en avgörande roll i den globala ekonomin. Av världens 100 största ekonomier är hälften företag. Trots att de 300 största företagen står för mer än en fjärdedel av jordens bruttonationalprodukt så anställer de endast cirka tre-fem procent av den globala arbetskraften.

Inom ramen för FN, OECD, ILO, Världsbanken och andra organisationer finns möjligheter att driva fram regler om företags ansvar för mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, bekämpandet av korruption och en bättre miljö.

Incitament bör skapas för företag att arbeta på ett sätt som gör att klyftor mellan länder och människor kan minska. Kooperativa företag har särskilda möjligheter att förena lönsamhet med socialt ansvarstagande. För att få företag att ta globalt ansvar måste internationellt skärpt lagstiftning och bindande regler införas. Transnationell beskattning av multinationella företag bör också övervägas. Dessutom måste globala konkurrensregler och normer för företagen tillskapas för att skydda mindre företag i ännu outvecklade ekonomier.

Det kortsiktiga ansiktslösa kapitalet måste stå tillbaka till förmån för mer långsiktigt ägande och investeringar. Det kollektiva pensionskapitalet kan bli ett verkningsfullt instrument.

Kraven ska inte bara ställas på multinationella företag. I alla länder, fattiga som rika, finns tyvärr alltför många nationella och lokala företag

som utnyttjar arbetskraft utöver det mänskligt hållbara. Här har fackföreningar, konsumentrörelser och globaliseringsrörelsen en viktig roll att spela för att skapa opinionstryck.

Sverige i den internationella konkurrensen

Konkurrensen ökar oavsett om det gäller tillverkning av bildelar, datorer, livsmedel eller servicetjänster. Och oavsett om företagen verkar på en lokal, nationell eller internationell marknad. Alla näringsidkare berörs av den nya teknologin, lönekonkurrensen och den allt snabbare förändringstakten i näringslivet. I dag kräver investerare allt högre avkastning på sitt kapital. Ett företags vinst i miljardklassen räcker inte om den kunde ha varit ännu högre i ett annat land. Produktionen söker sig till de mest produktiva insatsvarorna.

En väl fungerande konkurrens är till gagn för konsumenter. Den kan ge lägre priser och ett större utbud av varor och tjänster. Men den ökade konkurrensen kan också betyda förslitningar, arbetslöshet och ökade klyftor. Den kan leda till att människor och länder ställs mot varandra.

Sverige står sig väl i en internationell konkurrens. Ett viktigt skäl till att Sverige fortfarande är ett av världens rikaste länder med hög tillväxt, hög sysselsättning och ett välmående näringsliv är den svenska arbetarrörelsens kamp för att tillvarata löntagarnas intressen.

Det är först när alla äldre erbjuds en hög kvalitet i omsorgen och deras barnbarn är trygga i skolan som vi kan möta framtidens utmaningar. Därför ska den svenska välfärdens hörnstenar vård, skola och omsorg vara bäst i världen. Trygghet i förändringen har länge varit och ska alltid vara socialdemokratins framgångsrecept. Bara på så sätt kan vi möta de framtida utmaningarna tillsammans.

En viktig förutsättning för framgång i en global ekonomi är ett livskraftigt näringsliv med starka företag. Barriärerna för företagsamhet ska vara låga i Sverige. Samtidigt måste olika världsledande kunskapscentra byggas upp genom uthålliga satsningar som finansieras privat, offentligt eller i partnerskap. En global kunskapsekonomi kompletterar i dag basindustri byggd på naturresurser. Det är när allas idéer och kunskap tas tillvara som Sverige kan möta framtidens utmaningar.

Globaliseringens utmaningar kräver ett intensivt samarbete inom EU. Ensam är inte stark. Inom ramen för Europeiska Unionen kan vi tillsammans stärka löntagarnas rättigheter, bekämpa arbetslösheten, öka konkurrenskraften, genomföra verkningsfulla industripolitiska satsningar och förbättra livsmiljön. Tillsammans kan vi göra Europa till en tryggare plats.

Inom EU är det också möjligt att skapa en rättvisare konkurrens. Med en aktiv europeisk konkurrenspolitik blir det svårare för de multinationella företagen att erövra allt större marknadsandelar på konsumenternas bekostnad. Stora företagsfusioner kan brytas så att mångfalden kan upprätthållas och lägre priser åstadkommas.

Migrationens möjligheter och svårigheter

Med internationaliseringen följer också en ökad migration. Det är enklare och billigare att resa än någonsin tidigare. Aldrig tidigare har migration inom och över gränser varit större än i dag. Närmare 200 miljoner människor lever i dag i ett annat land än det de föddes i. Det finns många skäl till detta. Många har flyttat för att arbeta, studera eller gifta sig, men en del har också tvingats fly från politiskt förtryck, förföljelse och naturkatastrofer.

Människors rörlighet erbjuder stora möjligheter. När människor möts så väcks idéer. Kunskap sprids. Utveckling kan genereras i både mottagarländer och ursprungsländer. Inkomster skickas hem och kontakter vidarebefordras. De allra flesta flyttar för en kortare period av livet, sedan återvänder många hem med nya erfarenheter. Ett land stängt för influenser utifrån har ingen framtid. Det mångkulturella samhället blir en allt viktigare beståndsdel av alla världens samhällen. Dessvärre har dock den ekonomiska och sociala segregationen i den industrialiserade världen fått etiska förtecken, vilket kan bidra till att rasismen ökar och att integrationen försvåras.

Sverige och Europa är och ska vara en fristad för människor som förföljs av politiska eller religiösa skäl, för fackligt engagemang, kön, sexuell läggning eller etnisk tillhörighet. Denna mänskliga rättighet får inte kopplas till arbetsmarknadens behov. Även de som söker sig hit som flyktingar måste självfallet när de får asyl snabbt erbjudas plats i samhället och komma i arbete.

Som socialdemokrater är det vår uppgift att inom EU verka för en gemensam flyktingpolitik som garanterar alla asylsökande en rättssäker prövning, en process som minimerar mänskligt lidande, kortar handläggningstider och ger ett bra mottagande inom hela unionen. Särskild hänsyn måste tas till utsatta barn och deras intressen. Ansvar för att ta emot asylsökande måste delas mellan alla medlemsländer. Det kommer att öka Europas kapacitet att erbjuda asyl för dem som behöver. På sikt måste den fria rörligheten inom EU gälla alla med uppehållstillstånd i något av medlemsländerna, inte bara medborgare.

Men Sverige behöver också en strategi för annan migration än flyktingar och asylsökande. Den svenska befolkningen blir allt äldre vilket inne-

bär att allt färre ska både försörja och ta hand om en växande åldrande befolkning. På sikt hotas välförhållandet och Sveriges välfärdsmodell om inte antalet människor i arbete ökar påtagligt. För den svenska högern är de demografiska utsikterna redan i dag ett argument för att försvaga välfärden.

Inte minst av det skälet måste vi vara beredda att öppna vårt lands gränser även för reglerad arbetskraftsrekrytering från länder utanför EU. Samtidigt bör vi vara medvetna om att högern här ser sin chans att utsätta den svenska arbetsmarknaden för yttre tryck så att de svenska fackföreningarna försvagas och grundläggande sociala rättigheter kan luckras upp.

All arbetskraft ska betalas i enlighet med de kollektivavtal som reglerar svensk arbetsmarknad oavsett om man bara utför tidsbegränsade jobb. Vi ska stå upp för arbetsrätten. Människor som kommer till Sverige för att arbeta ska inte diskrimineras utan ha samma rätt och skyldigheter som övriga. Det är en grundläggande princip. Vi vill inte ha ett gästarbetarsystem, där arbetstagare utifrån enbart får begränsad tillgång till den svenska välfärden. Vi vill inte heller att människor utnyttjas på arbetsmarknaden på ett sätt som riskerar att dumpa löner och anställningsvillkor för alla. Var och en som ges möjlighet att arbeta i ett annat land måste kunna försörja sig och leva ett värdigt liv.

Socialdemokratin kommer aldrig att medverka till att arbetskraft utnyttjas som brickor i ett spel. De som arbetar på svensk arbetsmarknad får under inga omständigheter delas upp i A- och B-lag. Tvärtom måste nyanländas inträde i samhällsliv och arbetsmarknad underlättas. Fackföreningsrörelsen spelar här en avgörande roll.

Tygla spekulationsekonomin

Med finansmarknadernas globalisering följer ökad sårbarhet. Finansiella kriser kan få förödande mänskliga konsekvenser. Krisen i Asien i slutet av 1990-talet ledde till ökad fattigdom och inkomstförluster som var tio gånger större än det samlade biståndet.

Spekulationsekonomin måste tyglas och ramverket för det internationella kapitalet stärkas. Skatteparadis ska bekämpas med starka medel. De multilaterala finansiella organisationerna ska i större utsträckning än i dag främja finansiell stabilitet och motverka det spekulativa kapitalet. Organisationernas utlåningspolicy måste i högre grad än i dag ta hänsyn till de sociala effekter som finansiella kriser i ett område kan medföra.

Bekämpningen av finansiella kriser kräver långsiktigt engagemang från många aktörer. Och eftersom de flesta finansiella kriser har en ekono-

misk eller politisk kris som grund, är det på den ekonomisk-politiska arenan som kampen ska föras mot de finansiella kriserna.

Därutöver krävs en bättre samordning av den makroekonomiska politiken, främst mellan de största ekonomierna i världen. Det bör inte vara möjligt för en ekonomi att stjälpas över sina problem på en annan.

Reformera det globala ekonomiska styret

”De fattiga ländernas utveckling är ett gemensamt intresse för både den rika och den fattiga delen av världen. Ekonomiska organisationer som Världsbanken och Internationella valutafonden måste innefatta social utveckling och social rättvisa i sina strategier.”

(Ur partiprogrammet)

Partiprogrammet visar på vikten av en reformering av de globala finansiella institutionerna. Efter deras bildande under andra världskrigets sista år har mycket hänt i världen. Sedan starten är det Internationella valutafondens (IMF) mål att säkra stabiliteten i det internationella monetära och finansiella systemet medan Världsbankens främsta uppgift är att bistå utvecklingsländer med att bekämpa fattigdom.

Länge riktades berättigad kritik mot IMF och Världsbanken för deras nyliberala hållning till länders reformeringsbehov. Delvis har detta förändrats. I Världsbankens program tas i dag större hänsyn till de fattiga ländernas egna prioriteringar för effektiv fattigdomsbekämpning.

Men fortfarande brottas IMF och Världsbanken med stora problem. Makten i organisationerna speglar inte längre de ekonomiska förhållandena i världen. Relationen till FN är också oklar. Det är dock viktigt att betona att IMF och Världsbanken är självständiga institutioner som bygger på medlemsländernas kapitalinsatser. Även i fortsättningen kommer sannolikt ländernas medlemskap och kapitalinsats att vara stommen i de finansiella organisationerna.

Det är nödvändigt att reformera de internationella finansiella institutionerna. Det behövs en offentlighetsprincip värd namnet. Demokrati och mänskliga rättigheter bör i högre grad vara ett krav för organisationernas utlåning. Likaså är det viktigt att sysselsättning blir en del i arbetet för ökad tillväxt och fattigdomsbekämpning.

Kopplingen mellan IMF, Världsbanken och FN-systemet behöver stärkas. FN bör kunna fatta beslut som även de finansiella organisationerna måste rätta sig efter. En god idé är att omvandla det Ekonomiska och sociala rådet (ECOSOC) till ett handlingskraftigt råd för mänsklig utveckling. En annan möjlighet är att pröva om ett reformerat säker-

hetsråd i FN kan fatta beslut som även gäller ekonomiska frågor, IMF och Världsbanken.

Låg- och medelinkomstländernas inflytande ska stärkas, dels genom förändrade regler för kapitalandelar och röststyrka, dels genom att utvidga antalet platser i organisationernas styrelser. Allt annat är orimligt. EU kan spela stor roll i arbetet med att reformera de internationella finansinstitutionerna. Tillsammans äger EU-länderna nästan en tredjedel av kapitalet i IMF och Världsbanken.

Skuldberoendet måste minska

Många av världens fattigaste länder befinner sig i en skuldfälla som hämmar möjligheterna till utveckling och fattigdomsminskning. Vissa länder betalar uppemot tre gånger mer i skuldavbetalningar än till investeringar i hälsa och utbildning.

Den samlade skuldbördan i de fattigaste länderna måste bringas ned i betydligt snabbare takt. Redan på 70-talet avskrev Sverige vissa bilaterala fordringar. Sedan länge pågår också arbetet med att få ned länders multilaterala skuldsättning, bland annat genom det så kallade HIPC-initiativet för högt skuldsatta fattiga länder. Men alldeles för lite har hänt.

Länderna med störst behov av skuldavskrivningar har skulder motsvarande vad de rika länderna årligen lägger på subventioner av jordbruksproduktion. Det behövs en gemensam internationell överenskommelse för att helt avskriva de fattigaste ländernas skulder. Alla rika länder delar ansvaret för att befria jordens fattigaste från ett växande skuldok.

Vidare är det angeläget med en internationell konkursmekanism. En sådan skulle minska risken att en ekonomisk kris får betalas av ett enskilt lands befolkning, istället för av finansmarknadens aktörer.

Bistånd

Bistånd kan, rätt använt, vara en katalysator för ökad utbildning, jämlikhet och framtidstro, men också ett sätt att bekämpa korrumpierade odemokratiska styrelseskick. Tillsammans med insatser på andra områden skapar bistånd förutsättningar för utveckling. Därför är vi socialdemokrater stolta över att Sverige under år 2006 när vårt mål om en procent av bruttonationalinkomsten (BNI) i bistånd. Det gör oss till en stark röst i världen för rättvisa och framtidstro.

Tyvärr är det få länder i den rika världen som lever upp ens till den av FN beslutade biståndsnivån på 0,7 procent av BNI. Därför är det en högt prioriterad uppgift att få fler länder att ge en större andel av sam-

hällets resurser i bistånd till fattiga länder. Inom EU är vi på god väg och biståndet ökar sakta men säkert, men även andra länder som USA och Japan måste vara med och kraftfullt bidra.

Dagens ökningstakt räcker inte. Därför välkomnar vi de olika initiativ som presenterats för att öka bistandsflödena i världen, men också för att hitta nya källor till finansiering. Ett sätt att öka de globala resurserna är att införa skatter och avgifter genom mellanstatliga avtal.

Fattigdom handlar om orimliga livsvillkor och hunger, men också om brist på demokratiskt inflytande. Biståndet är ett bidrag till att bryta den maktlöshet som tvingar människor i den fattiga världen kvar i hunger och hopplöshet. Därför är frågor om demokrati och mänskliga rättigheter grundläggande, också i biståndet. Bistånd skapar inte ensamt en positiv utveckling. Däremot bidrar det till att skapa förutsättningar för utveckling, tillsammans med insatser på andra områden.

Det handlar om att långsiktigt främja demokrati och mänskliga rättigheter, stärka det civila samhället och bygga upp fungerande institutioner. De fattigaste länderna måste ha möjligheter att bygga upp fungerande utbildnings- och hälsosystem och annat som internationella investerare inte tar hänsyn till.

Biståndet ställer också krav på mottagarländerna. Huvudansvaret för en positiv utveckling ligger hos varje land och dess befolkning. Demokrati, mänskliga rättigheter och den förda ekonomiska politiken får inte stå i vägen för en hållbar utveckling i det mottagande landet. Korruption i alla dess former hämmar utvecklingen. Därför måste den bekämpas på olika sätt. Ett sätt är att hålla inne bistandsresurser till regimer som saknar fördelningspolitiska ambitioner – länder där skatteuttagen är mycket låga eller där korruptionen är omfattande.

Kvinnor är ofta de fattigaste bland de fattiga, och de mest utsatta. Maktrelationen mellan könen resulterar i att flickor inte får gå i skola i samma utsträckning som pojkar, att lagstiftning kring äganderätt gynnar män, att kvinnor har sämre löner och arbetsvillkor och i än högre grad saknar inflytande över samhällsutvecklingen. Svenskt bistånd ska bidra till att öka kvinnors möjlighet att styra sina liv och påverka det egna landets utveckling.

3. Socialdemokratis värderingar i en gränslös värld

”Socialdemokratin vill möta dagens utmaningar, nationellt och internationellt, med utgångspunkt i våra värderingar om frihet, jämlikhet och solidaritet, i vad våra egna politiska erfarenheter lärt oss och i vår tillit till styrkan och bärkraften i det demokratiska samhället.”

(Ur partiprogrammet)

Våra värderingar ska genomsyra vårt handlande i alla sammanhang. När vi värderar ett skeende i omvärlden, fattar beslut enskilt eller i samverkan eller när vi engagerar oss i internationella organisationer kan vi aldrig överge våra värderingar om frihet, jämlikhet och solidaritet. Samma måttstock ska gälla var vi än är, oavsett vilket organ, stat eller annan makt som än agerar eller vilka människor som än berörs.

Det socialdemokratiska partiprogrammet fastslår att människor utsätts för förtryck utifrån klass, kön och etnicitet. Precis som i den nationella politiken handlar vår globala politik och vårt medmänskliga ansvar om att motverka klassklyftor, bryta traditionella könsrollsmönster, bekämpa rasism och andra angrepp på ”allas lika värde, värdighet och rätt”.

Demokratis kultur

Tilltron till det demokratiska samhällsbygget är socialdemokratis hjärta och hjärna, hämtad ur såväl värderingar som erfarenheter av reformistiska landvinningar. Inget samhällsbygge kan bli bestående och framgångsrikt utan att grundas i människors fria vilja till gemenskap. En samhällskultur som gör gemenskapen trovärdig och betryggande för det stora flertalet har avgörande betydelse. Det svenska folkhemsbygget är uttryck för en sådan strävan. Folkflertalets frihet, jämlikhet och solidaritet är ledstjärnan.

I dag är många traditionella samhällsgemenskaper försvagade och utsatta för svåra utmaningar. Orsakerna är i grunden både positiva och negativa. Ny teknik, kunskap och ekonomiska förutsättningar ger fler chansen att söka de globaliseringens möjligheter som många av oss i de utvecklade ekonomierna tar för givna. Samtidigt som nya gemenskaper skapas över tidigare geografiska eller kulturella gränser riskerar gamla att urholkas. Människor identifierar sig inte längre lika självklart med en arbetsgemenskap, bostadsort eller ens nationalstat.

Individualisering, specialisering och fragmentisering skapar istället nya identiteter och mönster för mänskliga kontakter och subkulturer. Människors politiska frihet har på senare år ökat i världen. Möjligheten att påverka samhället genom politiska beslut har därigenom förstärkts. Paradoxalt nog har samtidigt politikens makt kringskurits. Samtidigt som demokratin är mer spridd än någonsin har den blivit både tunnare och svagare.

Idéburna medier har försvunnit samtidigt som många nya medier kommit till, men i en ny medievärld dränks ofta det viktiga i det oväsentliga, den kloka resonerande rösten blir svårare att urskilja bland alla de högljudda, ogenomtänkta. Många slutar överhuvudtaget att lyssna eller att göra sin röst hörd.

Snabbhet och kommersiell logik har i flera avseenden stimulerat ytlighet. Djupare kunskap finns samtidigt hos fler, men den hålls ofta inom privilegierade kretsar. Källorna för i synnerhet de flesta nyhetsmedier har blivit färre och mer kommersiella. Såväl offentliga som privat kontrollerade media används som sofistikerade maktinstrument. Utan effektiva alternativa kanaler är ensidig information ytterligt svårt att ifrågasätta.

Engelskans dominans i internationella kontakter, inte minst inom vetenskap, underhållning och på Internet är praktisk, på samma sätt som lättillgänglig och allt billigare ny informationsteknik gett nya möjligheter. Det är en demokratisk utmaning att ge alla tillgång till nya språk och ny informationsteknik, samtidigt som det egna språkets djup och rikedom bevaras och utvecklas.

Människans fri- och rättigheter

En förutsättning för demokratin och ett fundamentalt uttryck för socialdemokratins grundläggande värderingar är respekten för de mänskliga rättigheterna. De mänskliga rättigheterna, så som de kommer till uttryck i Förenta Nationernas allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från år 1948 och en rad andra konventioner, utgör en okränkbar helhet.

Trots att alla stater formellt har erkänt de mänskliga rättigheterna sker kränkningar av dessa kontinuerligt och medvetet. De politiska rättigheterna som ger människorna rätt att påverka samhällets utveckling förtrampas, samtidigt som såväl dess lagliga skydd som spridning aldrig tidigare varit bättre. Konservativa och liberaler bortser gärna från de sociala, ekonomiska och kulturella rättigheterna som kräver ett aktivt, kollektivt, medmänskligt ansvar för att förverkligas. De godtar endast de formella politiska friheterna. Å andra sidan finns kommunistiska, religiöst fundamentalistiska och andra totalitära idéer och samhälls-

skick som medvetet kränker individernas politiska fri- och rättigheter med en illusion om ett högre framtida mål.

Socialdemokraterna anser att de mänskliga politiska, ekonomiska, sociala och kulturella fri- och rättigheterna är universella, odelbara och individuella. De får varken inskränkas av stater eller andra aktörer. Möjligheten att inom ramen för den internationella rättsordningen utkräva individuellt ansvar för brott mot de mänskliga rättigheterna är ett avgörande framsteg.

Kvinnors rättigheter har alltid varit särskilt utsatta och grundas i en traditionell kulturell underordning i alla samhällen, som tagit sig olika uttryck. Jämställdhet är en central samhällsfråga för både kvinnor och män. Att skapa lika möjligheter, rättigheter och skyldigheter innebär förändringar på en rad samhällsområden. Det är en mänsklig rättighet att inte diskrimineras på grund av kön och sexuell läggning, att själv få välja vem man vill leva tillsammans med och rätten att bestämma över sin egen kropp och sin reproduktion. Vare sig i vår egen eller i andras kulturer kan denna typ av kränkningar accepteras. Att hustrur oavsett sin vilja går i arv till en mans släktingar om mannen avlider, kvinnlig omskärelse och hedersmord är exempel på traditioner som måste upphöra.

Abort är en rätt som vi ofta tar för given i Sverige, men som i många länder är förbjuden eller hotas. Att kvinnan inte ges rätten att bestämma över sin egen kropp är inte förenligt med en socialdemokratisk människosyn. Kvinnor måste ges samma rättigheter som män inom samhällets alla områden. Hennes underordnade ställning är dessutom ett allvarligt utvecklingshinder. Fattigdom och strukturellt underläge gör att kvinnor och barn är särskilt utsatta för en vidrig omfattande människohandel och sexuell exploatering. Detta innebär grova kränkningar av deras mänskliga rättigheter. Det är ytterligare en anledning till att bekämpa fattigdom och därmed stärka barns och kvinnors rättigheter. Detta arbete måste bedrivas såväl nationellt som internationellt. Mansrollen och mäns våld måste uppmärksammas. Diskriminering av halva mänskligheten ska synliggöras och motarbetas.

Kränkningar av barns rättigheter är omfattande och särskilt motbjudande eftersom offren inte kan förväntas skydda sig. Ofta är det vårdnadshavare som förövar brotten och hemmet är brottsplatsen, precis som för kvinnor. FN:s barnkonvention var ett stort steg framåt och svensk socialdemokrati var pådrivande för dess tillkomst.

När barn istället för en god uppväxt, fostran och utbildning tidigt exploateras är det en katastrof för både de drabbade och samhället i stort. Ett skadat barn påverkas ofta hela livet. Barnarbete och annat slaveri, varje form av sexuellt utnyttjande, användning av barn i krig, brotts-

lig verksamhet, människosmuggling och handel med barn själva och dess organ – allt måste bekämpas med kraft. Om inte enskilda stater fullt ut åtar sig uppgiften faller den på det internationella samfundet.

I en värld där erkännande, identitet, säkerhet och inflytande för att hävda sina intressen hittills varit intimt knutna till nationalstater har rättigheterna för folk utan stater varit särskilt hotade. Ett av de mest omfattande brotten i Europa under det förra århundradet var förintelsen riktad mot judar, romer och andra för nazismen misshagliga grupper. De berövades liv, värde och värdighet och ansågs inte passa in i samhället. Samtidigt berövades Europas kulturarv bidrag vars betydelse knappast kan överskattas. Detta skedde i ett Europa som samtidigt med våld vidmakthöll imperiesträvanden och därmed ambitionen att styra över många folk.

De flesta etniska grupper har, oavsett om de är spridda inom eller över statsgränser, historisk erfarenhet av att som minoriteter och ibland majoriteter, utsätts för mer eller mindre våldsam diskriminering, förtryck och förföljelse. Trots detta fortgår sådana brott nästan överallt, det är ovärdigt och oacceptabelt i en värld som säger sig erkänna frihet, tolerans och människovärde.

Mord och misshandel är alltid fel, även när de utförs av stater i rättvisans namn. Därför ska vi oförtrutet och i alla sammanhang fortsätta kampen mot dödsstraff och tortyr.

Respekt för mångfalden

Folkbildning och kunskap är viktig för att vi ska förstå och respektera traditioner, kulturer och religioner. Brist på respekt och förståelse leder till rasism, främlingsfientlighet, chauvinism, homofobi och religiös fundamentalism. Demokratin, freden och en god samhällsutveckling blir offer.

Å andra sidan innebär förståelse och respekt inte att vi frångår grundläggande värderingar om frihet, jämlikhet och solidaritet. Brott mot dessa värderingar kan aldrig accepteras med hänvisning till ideologi, tradition, kultur eller religion. Det är viktigt att inse och erkänna att det finns nyanser och till och med stora skillnader inom en kultur eller en religion. Ingen kultur eller religion kan svära sig fri från demokrati och mänskliga rättigheter som övergripande värden. Därför måste samma principiella förhållningssätt tillämpas när det gäller medborgerliga fri- och rättigheter så som yttrandefrihet, fria och återkommande val, fria medier och rättssäkerhet. Endast så kunde Europas demokrati vinna över fascismen och kommunismen.

I stället för att bejaka en mångfacetterad värld utifrån en demokratisk grundsyn har konservativa idéer framförts från kulturellt, politiskt och religiöst håll om en kamp mellan civilisationerna. Dessa idéer måste avvisas. Vi socialdemokrater är övertygade om att dialog, respekt och förnuft kan övervinna motsättningar. Fundamentalistisk intolerans och brist på respekt leder till djup splittring i relationerna mellan människor, nationer och civilisationer. Med klokt politiskt ledarskap kan istället världen berikas av denna mångfald.

Fundamentalism som kan leda till våldsam extremism förekommer i alla världsreligioner. Denna fundamentalism är uttryck för en människosyn främmande för demokrati, humanism och tolerans. Insatserna mot sådan extremism behöver i första hand hanteras inom det politiska och religiösa ledarskapet, inte mellan religionerna.

De senaste åren har terrorism i islams namn på grund av våldsdåd fått störst uppmärksamhet. Den stora majoriteten muslimer vänder sig mot islamismens religiöst och ideologiskt styrda samhällsideal och vill kombinera islam med värderingar om demokrati, mänskliga rättigheter och social rättvisa.

Globaliseringen innebär också en större medvetenhet om att vi människor ser på världen på olika sätt. Inte bara ideologi, politik och ekonomi utan också kulturella skillnader blir tydliga. När människor och samhällen söker svar på de eviga frågorna om vilka vi är och varför vi är här används ofta det närliggande som förklaring. Vi definierar oss själva genom arv, klass, religion, språk, historia, värderingar, vanor och institutioner. Vi organiserar oss som etnisk gruppering, nation, klan, religiöst samfund eller civilisation. Den egna identiteten blir en del av politiken, vilket kan användas både positivt och negativt av politiska ledare. En likriktning mot endast den västliga civilisationen är därför varken trolig, acceptabel eller önskvärd.

4. Fred och nedrustning

”Att bekämpa fattigdomen, stärka demokratin och bevara freden är mål som är sammanflätade med varandra.”

(Ur partiprogrammet)

En politik för fred och mänsklig säkerhet utgår från våra värderingar om frihet, jämlikhet och solidaritet. Rättvisa, såväl mellan människor som mellan länder och regioner, är vårt medel, men också vårt mål.

Det följer så mycket av förhoppning och framtidstro med vetskapen om att vår värld blivit alltmer fredlig. Misstro och konflikter har runt om i världen ersatts med förtroende och dialog. Det finns en växande insikt om att säkerheten är odelbar och aldrig kan vinnas på någon annans bekostnad. Sedan 1990-talets början har antalet väpnade konflikter mellan stater minskat dramatiskt. Allvarligt är dock att den politiska avspänningen mellan öst och väst och i flera regionala konflikter, inte har lyckats bryta den internationella trenden av återigen ökade militära utgifter. Stater väljer att möta icke-militära hot med militära medel, varför världen behöver en ny kultur av nedrustning och avmilitarisering.

Trots utvecklingen med avspänning mellan länder, tvingar konflikter inom stater många människor att leva med krigets fasor. Lidande skulle ofta ha kunnat förhindras, men omvärlden har reagerat först när krisen är ett faktum. Tydligast är det vid systematiskt förtryck av etniska och religiösa grupper inom en stat som efter många år leder till en regional väpnad konflikt och etnisk rensning.

Många av dagens hot och kriser har sina rötter i en ojämlik fördelning av resurser, avsaknad av demokrati eller brist på respekt för mänskliga rättigheter. Extrem fattigdom är ett direkt hot mot miljoner människor, men utgör också grund för väpnade konflikter. Alla länder och människor måste ges möjlighet till utveckling, endast så är en säkrare värld möjlig. Ekonomisk och social utveckling är en förutsättning för fred. Likaså gäller det omvända, fred och mänsklig säkerhet är förutsättning för utveckling. Så länge miljontals människor lever under hotet av väpnade konflikter, eller på flykt undan kriser, går all kraft åt till att överleva och skydda sig och sin familj. För den enskilda människan och samhället blir det en ond cirkel av konflikter, osäkerhet och fattigdom.

I den rika delen av världen ser vi att våld, vapen och sårbarheter till stor del ändrat karaktär. Andra vapen än militära kan användas för att slå ut viktiga samhällsfunktioner, skapa instabilitet och orolighet och skada tilltron till vår samhällsmodell. Det är inte bara stater utan i allt högre

utsträckning grupper och enskilda som står för dessa hot. Genom att skada elförsörjning, telekommunikationer och IT-system inom till exempel sjukvård, kreditväsende och liknande kan vår självbestämmanderätt hotas.

Den snabba teknikutvecklingen har fört med sig att vårt dagliga beroende av högteknologiska system utgör den främsta säkerhetspolitiska utmaningen. Staters maktmonopol är brutet och människors säkerhet kan i dag hotas genom angrepp i syfte att skada värden och funktioner, hot som är gränsöverskridande och kan drabba utan förvarning. Länder kan inte bygga isolerade säkerhetszoner. Sverige måste kunna leva upp till en fördjupad solidaritet mellan EU:s länder.

Sveriges försvarspolitik utgår av tradition från att med militära medel slå tillbaka ett väpnat angrepp från annan stat. Försvarsförmåga i en ny tid är betydligt mer än så. Försvarsmaktens uppgifter måste bygga på insikten om nationens sårbarhet och den nya tidens aktörer och medel.

Gemensamt ansvar

Sverige och övriga i världssamfundet har ett gemensamt ansvar att möta både militära hot och andra utmaningar mot demokrati och trygghet. För att se hot och lösningar i ett sammanhang måste vi utgå ifrån ett bredare säkerhetsbegrepp, arbeta mer förebyggande, men samtidigt kunna agera snabbare och mer kraftfullt när en konflikt inte kunnat förhindras. Utgångspunkten ska vara att skydda människor och mänskliga värden, inte endast stater och dess gränser.

Socialdemokraterna har drivit fram en svensk politik för förebyggande insatser, där det finns konkreta förslag om medling, politisk påtryckning, polisiär övervakning och insatser för att stärka rättstaten, men även snabba och kraftfulla militära insatser. Sverige ska satsa mer på att sprida och genomföra den strategi för förebyggande arbete som finns. När en konflikt väl uppstått krävs det snabba insatser för att hantera den uppkomna krisen. Avgörande är att kunna gripa in tidigt för att förhindra att en konflikt sprids eller förvärras, vi har sett för många exempel där en konflikt leder till massmord eller etnisk rensning. Här behövs en förstärkning internationellt både av resurserna och av förmågan att snabbt kunna hantera akuta kriser.

En militär insats är bara en del i att lösa konflikter. De kan förebygga, dämpa och därmed åstadkomma ett säkerhetsläge som möjliggör med-

ling, civilt bistånd och samhällsbyggande åtgärder. För en varaktig fred i ett konflikthärjat samhälle krävs ett långsiktigt återuppbyggnadsarbete med en kombination av civila och militära medel. I länder med långvariga konflikter där unga män i långa tider bara känt till livet som soldat eller gerillakrigare, måste det satsas på utbildning och program för att dessa ska kunna komma tillbaka till ett fungerande liv.

I arbetet med mänsklig säkerhet saknas oftast det genusperspektiv som behövs för att se skillnader i mäns och kvinnors säkerhetsbehov. Oftast är det kvinnors situation som osynliggjorts. Kvinnor och barn är de som drabbas hårdast i en konflikt. Systematiska våldtäkter används för att slå sönder samhällen. Betydande resurser måste satsas på de behov som kvinnor och flickor har av skydd och stöd under och efter en konflikt. Samtidigt är det viktigt att understryka kvinnors avgörande uppgifter och roll i fredsprocesser, som beskrivs i FN:s säkerhetsråds resolution 1325.

Från försvar av territoriet till försvar av gemensamma värden

I dag och under överskådlig tid är ett militärt angrepp från en annan stat direkt mot Sverige osannolikt samtidigt som behovet av internationella insatser för fred och säkerhet ökar. Till denna verklighet måste Sveriges säkerhets- och försvarspolitik anpassas. Vi ska lämna kalla krigets invasionsförsvar bakom oss och istället forma ett modernt och flexibelt insatsförsvar som har ansvar för att bidra till att hantera och förebygga kriser i vår omvärld.

På så sätt bidrar vi till fred och säkerhet globalt – samtidigt som vi stärker vår egen och Europas säkerhet. Det stärker också vår trovärdighet och kan öka våra möjligheter att påverka den internationella politiken. Denna förändring av försvarspolitikens inriktning måste också avspeglas i fördelning av resurser. Vår ambition rörande internationella insatser måste vara styrande på kort och medellång sikt. Förmåga till internationella insatser handlar både om att kunna vara närvarande i ett konfliktområde under lång tid i stabiliserande syfte och om att snabbt kunna ingripa i en uppblående konflikt. Sveriges insatser ska därför spänna över hela skalan från förebyggande åtgärder till fredsframtvängande insatser på säkerhetsrådets uppdrag.

Vi kan dock inte utesluta att ett väpnat angrepp mot Sverige skulle kunna uppstå på längre sikt. System och funktioner utöver de som är aktuella för internationella insatser kommer därför att behövas. Många av de resurser som i dag finns inom den militära strukturen, men som främst används för icke-militär krishantering, ska överföras till de civila

myndigheter som bär ansvar för sådan verksamhet. Därmed kan beredskap inför plötsliga katastrofer i Sverige och utomlands stärkas.

Sveriges säkerhetspolitik syftar till att bevara fred och självständighet för vårt land, bidra till stabilitet och säkerhet i vårt närområde samt att stärka internationell fred och säkerhet. Den militära alliansfriheten ger oss handlingsfrihet. Alliansfriheten innebär också möjlighet att agera vid internationella konflikter där militärt bundna stater av olika skäl inte kan utnyttjas. Sverige ska därför bättre leva upp till det behov som finns av internationella medlingsinsatser.

Nato har sedan kalla krigets slut förändrats från att ha varit en viktig organisation för säkerhetspolitiska diskussioner och beslut till att allt mer vara en militär verktygslåda.

Nato är i dag den organisation som sätter standarden för alla länders militära strukturer.

Sverige ska inte ansöka om medlemskap i Nato, då ett medlemskap inte skulle öka vår säkerhet. Sverige ska vara fortsatt militärt alliansfritt. Sverige ska dock fortsätta det nära samarbete, i alla frågor utom bindande försvarsförpliktelser, som sedan flera år utvecklats. Internationella operationer blir alltmer krävande och komplexa och det behövs därför en långtgående standardisering och samövning. För att möjliggöra svenskt deltagande i internationella krishanteringsinsatser är det därför viktigt att våra soldater tränas och samövas med andra länders soldater, vilket främst sker inom Nato-strukturen.

EU håller på att utvecklas till en aktör som innehåller just den bredd av instrument som krävs för att kunna möta dagens mångfacetterade hot. Detta är positivt. Den solidaritet som finns mellan de europeiska länderna innebär att det är otänkbart att Sverige skulle förhålla sig passivt om ett annat medlemsland drabbades av en allvarlig kris.

Vi ska fortsätta vårt aktiva engagemang och deltagande i internationella insatser inom ramen för FN, EU, Nato och OSSE.

EU:s ansvar för global säkerhet

Samtidigt som Förenta Nationerna har det övergripande ansvaret för fred och säkerhet i världen så ökar kraven från FN på att också regionala organisationer som EU ska ta ett större ansvar. En region som representerar 450 miljoner människor, en fjärdedel av jordens rikedom och som spenderar mer än 1 500 miljarder kronor på militärt försvar bör också ta ett större ansvar för fred och säkerhet. Därför är det viktigt att den säkerhets- och försvarspolitik som utvecklas inom EU ger ökad förmåga och kapacitet för krishantering.

Det råder ingen motsättning mellan att delta i EU:s krishantering och ett fortsatt starkt engagemang för FN. Tvärtom kommer en fungerande krishantering i Europa att stärka FN och ge stabil och pålitlig säkerhet i Europa. EU:s krishantering ska i alla delar ske i enlighet med principerna i FN-stadgan. Därför bör EU förbättra sin förmåga att förebygga och hantera kriser, i nära samarbete med FN.

EU har tillgång till ett mycket brett spektrum av instrument. Dessa sträcker sig över diplomati, handelsavtal, bistånd till rättsväsende och polis, till militära insatser. Bredden av instrument, samt förmågan att koordinera dessa inom en gemensam ram, gör EU till en unik aktör för internationell krishantering. Redan i dag genomför EU såväl militära som civila krishanteringsinsatser.

FN och regionala organisationer som Afrikanska Unionen efterfrågar stöd för snabba internationella insatser. Här råder globalt en stor brist på kapacitet. Att tidigt kunna vara på plats för att förhindra att en kris växer och sprids är avgörande.

Det är viktigt att EU etablerar civila snabbinsatsgrupper med bland annat räddningstjänst, sjukvård, polis och åklagare. Dessa ska snabbt kunna sättas in för att hjälpa offer för terrordåd, naturkatastrofer eller andra kriser.

Nedrustning

Det internationella nedrustningsarbetet måste ta ny fart. Under de senaste decennierna har vi sett en påtagligt ökad avspänning och fler gemensamma regler för hur vissa typer av vapen får användas. Men mer måste göras. Målet är en fullständig avveckling av massförstörelsevapen, såväl biologiska och kemiska som nukleära. Att förhindra spridning är en viktig del av nedrustningsarbetet. För att nå detta måste kärnvapenmakterna omedelbart minska innehavet.

De samlade kärnvapenstyrkorna i världen, främst USA:s och Rysslands, skulle kunna förstöra allt liv på jordklotet flera gånger om, trots en kraftig minskning av antalet strategiska kärnvapen efter kalla kriget. Kärnvapen kan därför egentligen inte användas överlagt – men väl av misstag – och måste betraktas som politiska och inte som militära vapen. Det ligger i mänsklighetens och världssamfundets intresse för överlevnad och gemensam säkerhet, att alla kärnvapen elimineras. Kärnvapenmakterna har förbundit sig att avskaffa alla kärnvapen senast i ickespridningsavtalet (NPT) från 2000. Socialdemokratin ska aktivt arbeta i EU och FN för att dessa utfästelser genomförs i praktiken. Socialdemokratin ska arbeta för att alla faktiska kärnvapenmakter ansluter sig till NPT.

Den fortgående kärnvapenmoderniseringen, främst avseende taktiska vapen, innebär ett ohyggligt slöseri med ekonomiska och mänskliga resurser, som istället borde användas till utvecklingsändamål, främst i utvecklingsländerna, i syfte att skapa större global rättvisa och en säkrare, mer hållbar världsordning.

Kärnvapenhotet är långt ifrån avväjrt. Tvärtom har det ökat. USA och Ryssland vägrar i dag att gå med på verklig nedrustning och moderniserar istället, liksom flera andra kärnvapenmakter, sina kärnvapenarsenaler. Till detta kommer att ett antal länder som inte tidigare var kärnvapenmakter nu skaffat sig kärnvapen och att risken för ytterligare spridning även i fortsättningen är stor. Slutligen finns risken att kärnvapen sprids till exempelvis terroristgrupper.

För att lyckas med nedrustningsarbetet krävs mycket tuffare kontrollregimer. Här måste Sverige ta en ledande roll. Vi vill se ett tydligare kollektivt ansvar i kampen mot massförstörelsevapen. Vi vill se ett starkare IAEA som har rätt till insyn i all kärnteknik överallt. Det är ett stort framsteg när vissa vapenslag har kunnat begränsas eller helt förbjudas, som till exempel personminor.

Arbetet för att minska antalet lätta vapen måste fortsätta med än större kraft. Dessa vapen, såsom pistoler och k-pistar, står för cirka 90 procent av alla dödsoffer i väpnade konflikter och skördar mer än en halv miljon liv varje år. Att stoppa spridningen av lätta vapen är en angelägenhet för alla samhällen. Med dem bedrivs ett tyst krig främst mot kvinnor och barn. Det är ingen rättighet att äga vapen.

All handel med vapen och försvarsmateriel ska kontrolleras med strikta internationella regler. Sverige ska vara en föregångare genom strikta regler för svensk export och import av vapen och krigsmateriel. Det måste vara tydligt vad som är legitim anskaffning till självförsvar och militär förmåga som tjänar upprätthållandet av internationell lag.

Icke-demokratier och de länder som bryter mot de mänskliga rättigheterna kan inte ges samma legitimitet att få skaffa vapen. Vid export ska hänsyn tas till risken för krig och om staten begår brott mot mänskliga rättigheter. Regler för import av krigsmateriel bör också utarbetas i enlighet med samma principer som gäller för export av samma slags produkter.

5. Internationell rättsordning och mänsklig säkerhet

”FN måste samtidigt bli en central aktör i kampen för de mänskliga rättigheterna och i bekämpandet av fattigdomen, som står i fokus för solidaritetsarbetet när nu den koloniala frigörelseprocessen i huvudsak är avslutad.”

(Ur partiprogrammet)

Nationalstaten är för stor för att lösa människors alla problem, men för liten för att lösa mänsklighetens. Därför krävs mer samarbete mellan stater, regioner och inom internationella institutioner än tidigare. På samma sätt som vår sårbarhet blivit gränsöverskridande har även våra utmaningar på andra områden blivit det. Social och ekonomisk utveckling hänger ihop globalt. Säkerhet blir allt mer en gemensam fråga, inte minst i ljuset av terroristattacker och det faktum att även regionala och lokala konflikter kan få globala effekter. För att möta miljöförstöring och värna mänskliga rättigheter vill vi samarbeta internationellt, inom Norden, i Europa och globalt.

En global marknad, globala utmaningar och allt mer gränsöverskridande livsmönster kräver en global politik. Problemen har hittills varit att bygga internationella institutioner som fungerar och att få dessa demokratiska och med stor folklig förankring och deltagande.

Förenta Nationerna måste stärkas

Den viktigaste internationella organisationen är Förenta Nationerna, men FN är aldrig starkare än vad medlemsstaterna tillåter.

För att stärkas måste FN reformeras. Organisationen ska förmå att såväl hantera kriser och värna mänskliga rättigheter som att främja social och ekonomisk utveckling. Det är viktigt att kopplingen mellan fred, säkerhet och utveckling är tydlig. Utan ett effektivt arbete mot orsaker till konflikter, fattigdom och politisk extremism kommer heller inte konflikterna i sig att kunna bekämpas. Likadant är det i ett återuppbyggnadsskede efter en konflikt. Om inte säkerheten kan garanteras, ofta med hjälp utifrån, så kan heller inte återuppbyggnaden och utvecklingen ta fart.

En modern folkrätt sätter människors säkerhet före staters suveränitet. I första hand är det stater som ska skydda och hjälpa sina invånare. De är ansvariga inför såväl sina medborgare som det internationella samfundet. Det är inte rimligt att stater i skydd av sin suveränitet begår

grova övergrepp mot sin egen befolkning. Suveränitet kan inte bara betyda skydd från inblandning utifrån utan även ett ansvar inför världssamfundet för den egna befolkningen. Om en stat inte kan, eller vill, leva upp till det ansvaret är det FN:s skyldighet att kunna agera oavsett om staten samtycker eller inte.

Förändra FN:s beslutsordning

FN har ansvaret för internationell fred och säkerhet och beslut fattas i säkerhetsrådet. Dess konstruktion bygger på situationen efter andra världskriget och är i dag inte representativ för hur världen ser ut. På grund av vetorätten är dessutom säkerhetsrådet blockerat i vissa konflikter. Av samma skäl är det mycket svårt att nå tillräcklig enighet om nödvändiga reformer.

Vår vision är en helt annan beslutsordning för folkrätten och internationell lag. Vi vill se ett effektivt säkerhetsråd som kan ta sitt fulla ansvar för internationell fred och säkerhet. Beslut ska kunna fattas med kvalificerad majoritet i rådet eller generalförsamlingen och vetot ska avskaffas. Samsyn och enigt agerande är önskvärt, men sällan bättre än inget agerande alls.

För att bli legitimt och mer relevant behöver säkerhetsrådet utvidgas och bättre representera världens folk. Stormaktsdominansen ska brytas och alla stater kunna utöva inflytande, även om det är naturligt att demokratier ges starkare förtroenden, liksom de stater som mest aktivt bidrar till FN, dess budget och insatser. Generalförsamlingen, säkerhetsrådet och det ekonomiska beslutsorgan som vi önskar bör öppnas för insyn och initiativ från internationella folkrörelser och folkvalda parlament.

En utvidgning av rådet får inte tillåtas innebära ytterligare maktförskjutning till den rika delen av världen. Ytterligare permanenta medlemmar vore också en återvändsgränd för reformer, i synnerhet om dessa även får vetorätt. En balans mellan olika regionala perspektiv är mycket viktig, men tillfredsställs inte genom enbart mer makt åt regionala stormakter.

EU och eventuellt andra regionala organ kan få ökat ansvar för effektiv samordning i FN. I ekonomiskt beslutsfattande är EU en allt viktigare röst.

Internationell rättsordning

Det krävs ett effektivt och rättssäkert internationellt regelverk för att möta terrorism och organiserad brottslighet, som inte innebär brott mot mänskliga rättigheter eller kränkningar av den personliga integriteten. Den Internationella domstolen och den Internationella brottmålsdomstolen måste ges bättre möjligheter och större resurser att verka. När enskilda staters rättsskipning inte fungerar, eller om de inte vill bestraffa krigsförbrytelser, brott mot mänskligheten eller folkmord är det viktigt att den Internationella brottmålsdomstolen tar över. Detta ger en möjlighet att döma även de högsta politiska och militära ledarna och det avskräcker från nya brott. Det är viktigt att alla stater undertecknar och ratificerar konventionen om upprättande av Internationella brottmålsdomstolen så att den kan få så stor möjlighet att agera som möjligt.

Kampen mot diskriminering på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning, funktionshinder och religion måste föras både nationellt och internationellt. Barns rättigheter och jämställdhet inom den internationella rätten ska stärkas. Mänskliga rättigheter i arbetslivet och genomförandet av ILO:s konventioner, framförallt rätten att organisera sig fackligt och kamp mot barn- och slavarbete måste uppmärksammas mer.

Inom Europa finns Europadomstolen som har möjlighet att fälla enskilda stater för brott mot Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. En liknande ordning borde gälla på global nivå där enskilda kan få sin sak prövad om de upplever att den enskilda staten bryter mot hennes rättigheter.

Vid många konflikter och folkrättsbrott diskuteras sanktioner som påtryckningsmedel. Sanktionsinstrumentet är dock trubbigt, oftast drabbas de redan mest utsatta och de ansvariga går fria. Därför måste det till vassare, riktade sanktioner. Genom att frysa tillgångar eller införa reserestriktioner för ansvariga personer kan sanktionerna nå sitt syfte.

Demokratin och det folkliga deltagandet måste öka

I många stater fungerar demokratin väl på lokal, regional och statlig nivå, men det brister över nationsgränser. Europeiska Unionen är den organisation som kommit längst vad gäller ett direkt folkligt inflytande på internationell nivå, både genom att organisationen enbart består av demokratiska stater och genom att Europaparlamentet är ett direktvalt överstatligt organ. Regionala samarbeten i Latinamerika och Afrika går i samma riktning och har uppnått viktiga framsteg. Asien har dock inte kommit lika långt.

Ett mål för vår utrikes- och biståndspolitik måste vara att påverka fler stater att utvecklas till demokratier. Demokratiskt valda företrädare ska ges ökade möjligheter att påverka de internationella organisationerna.

Ett starkare regionalt ansvar

I dag utvecklas det internationella samarbetet snabbt på regional nivå. I Europa är EU på väg att bli en allt mer alleuropeisk organisation. Regionala samarbeten utvecklas även genom bland annat Mercosur i Latinamerika, Asean i Asien och i Afrika genom Afrikanska Unionen. Dessa handlar i hög grad om ekonomiskt samarbete men berör även mänskliga rättigheter, gemensam säkerhet och andra frågor som måste lösas tillsammans.

Dessa regionala samarbeten behöver ta ett större ansvar än i dag både för egen utveckling och för säkerhet. Det bör i första hand vara EU som tar ansvar för att upprätthålla internationell fred och säkerhet inom Europa och AU som tar detta ansvar i Afrika. EU bör med sina överlägsna resurser stödja andra regioners organisationer. Yttersta ansvaret ligger på FN:s säkerhetsråd. Ökat gemensamt regionalt engagemang stärker både FN och den globala säkerheten.

Nord och syd måste samarbeta

Med ett stärkt regionalt ansvarstagande ökar även behovet av ett närmare samarbete dem emellan. Bättre former måste utvecklas för samråd mellan exempelvis EU och AU eller EU och Mercosur, men även mellan regionerna i syd.

Det finns fortfarande stora skillnader mellan nord och syd även om skillnaden inom nord respektive syd ökar dramatiskt. Behovet av en fungerande dialog är fortfarande stort. Vi måste kunna tillägna oss de perspektiv och de synpunkter som finns i syd när vi utformar vår politik. Det gäller bistånds-, utrikes- och säkerhetspolitik liksom frågor att driva inom olika internationella förhandlingar och organisationer, inte minst på det ekonomiska området.

Även på andra områden har världen nytta av en fungerande dialog. Ett sådant är utbildning och kultur, där ökat samarbete mellan EU and AU skulle öka förståelsen och utbytet även på andra områden. Behovet av utbildad arbetskraft är stort i flertalet länder i Afrika.

Mellanöstern

Konflikten mellan israeler och palestinier berör som få konflikter hela världen och påverkar vår gemensamma säkerhet. Israel har som den

starkare parten ett särskilt ansvar att visa återhållsamhet i våldsanvändning och att ta initiativ för att föra fredsprocessen framåt. Den israeliska bosättningspolitiken, byggandet av muren på ockuperad mark och övervåldet måste upphöra. Palestinierna måste ta tydligt avstånd från självmordsbombningarna. Terrorism kan aldrig rättfärdigas.

Vi vill se ett oberoende demokratiskt och livskraftigt Palestina sida vid sida med Israel, med säkra och erkända gränser för båda parter. Ingen förändring av gränserna är acceptabel som inte överenskommit mellan parterna.

Utan ömsesidigt engagemang, ingen fred. Världssamfundet måste ta ansvar för att bistå palestinierna med återuppbyggnaden. Internationell närvaro behövs för att stärka säkerheten och motverka terrorhandlingar. EU måste ta ett större ansvar. Målet är en hållbar och rättvis fred byggd på folkrätten och FN:s resolutioner. Den svenska socialdemokratien stödjer fredskrafterna på båda sidor och kommer att öka sitt engagemang för Mellanöstern.

Förhållandet till Förenta Staterna

Europa och USA:s starka politiska och ekonomiska ställning innebär ett särskilt ansvar för att bidra till att världssamfundet utvecklas i en riktning där folkrättens ställning och de mänskliga rättigheterna stärks.

Omfattande handel, mänskliga och kulturella kontakter och en gemensam historia gör Europa och USA beroende av varandra. Ett starkt samarbete över Atlanten är alltid bättre för världen än djup misstro och isolationism. Den så kallade transatlantiska länken är viktig, men självfallet ska vi ta det fulla ansvaret att kritisera stormaktens politik när det är nödvändigt.

Grundläggande värderingar om mänskliga rättigheter och demokrati delas av Europa och USA med allvarliga undantag som exempelvis synen på dödsstraff, den internationella brottmålsdomstolen, reproduktiv hälsa, FN:s roll och bindande nedrustnings- och miljöavtal. Vidare är det amerikanska försvaret av förebyggande militära anfall som kan leda till att våldströskeln sänks dramatiskt, ett allvarligt avsteg från europeisk och amerikansk samsyn kring viktiga värderingar.

FN, IMF, Världsbanken, WTO och andra multilaterala organ är beroende av ett starkt engagemang från både USA och Europa. Därför behövs en fördjupad dialog över Atlanten om behovet av att stärka de multilaterala organisationerna. Dagens globaliserade värld behöver mer av samarbete och mindre av isolationism. Genom att Europa och USA har olika resurser och förmågor som kan komplettera varandra kan vi bidra till fred, säkerhet och utveckling i världen.

Samarbetet mellan arbetarrörelsen och progressiva krafter i USA måste öka. Även vår egen organisation har ansvar för att överbrygga politiska klyftor mellan Europa och USA.

Ryssland

Utvecklingen i Ryssland är av central betydelse för framtida säkerhet och stabilitet i Europa. Mot bakgrund av kriget i Tjetjenien, situationen för oberoende media och den fria opinionsbildningen i Ryssland finns anledning till oro. Att bidra till en demokratisk utveckling och en stärkt rättsstat i Ryssland är viktigt för Sverige och för EU.

6. Europas fortsatta integration

”Samarbetet inom EU är en utlöpare av det nationella politiska arbetet i kommuner, i regionala organ och i riksdagen. Detta samarbete ökar möjligheterna att hävda centrala politiska mål som full sysselsättning, ekologiskt utveckling och hållbara skattebaser.”

(Ur partiprogrammet)

Det europeiska samarbetet är en plattform för samarbete över gränserna. Den Europeiska Unionen är en spegelbild av det politiska landskapet i EU:s uppdragsgivare, medlemsländerna.

Det är i medlemsländer som medborgarna väljer ett nationellt parlament, och i förlängningen en regering. Regeringarna påverkar sedan i stor utsträckning dagordningen i EU, beroende på vilka politiska krafter som är starkast. Medborgarna i EU väljer till Europaparlamentet som i sin tur kan påverka politiken, beroende på vilka partier som vann valet.

Den framtida inriktningen av EU:s utveckling avgörs alltså i de allmänna valen, på såväl nationell som europeisk nivå. Ändå sjunker valdeltagandet i många medlemsländer och i valen till Europaparlamentet. Som om det demokratiska ansvarsutkrävandet hade fastnat på gränsövergångarna, mellan nationell och europeisk politik. Det är en allvarlig utveckling.

Men det är just i de allmänna valen som medborgarna måste kunna känna att en röst betyder något. Vi socialdemokrater vill ge människor makt genom politiska beslut. Borgerligheten i Sverige och Europa är istället inriktad på att minska politikens inflytande och ge marknaden beslutsrätten över våra liv. Som socialdemokrater kan vi aldrig acceptera att politiken abdikerar för marknadskrafterna.

Många människor i både Sverige och övriga Europa känner i globaliseringens tidevarv en oro inför framtiden. Men i ett läge då den Europeiska Unionen behövs som mest upplever många att den inte uppfyller medborgarnas krav.

Ansvarsutkrävandet har blivit otydligare i takt med gränsernas minskade betydelse. När medborgarna går till valurnorna i sitt land känner en del oro inför den nationella politikens förmåga att uppfylla ens krav och önskningar. När det så är dags för val till Europaparlamentet är miss-tron hos många mot de europeiska institutionerna stark.

Vi socialdemokrater måste vara de första att ta denna kritik på allvar. Det är vår uppgift att tydligt visa att vi vill överbrygga de demokratiska underskotten och problemen med beslutsfattandet på nationell nivå och i Europeiska Unionen. Endast genom att fatta rätt beslut på rätt nivå samt genom tydliga och enkla regler kan medborgarnas förtroende för nationella och internationella institutioner stärkas igen. Då måste samarbetet ges möjlighet att vara effektivt och ske i öppenhet.

Rätt beslut på rätt nivå

För att öka förtroendet för de politiska församlingarna på nationell och europeisk nivå måste rätt beslut fattas på rätt nivå. Sveriges riksdag ska fatta de avgörande besluten som gäller svenska angelägenheter och svenskt självbestämmande.

Det som vi inte klarar på egen hand ska vi samarbeta kring. Det som sköts bäst på lokal, regional och nationell nivå ska inte skötas av EU. Åsikterna om vad som är rätt nivå skiljer sig. Det övergripande målet för Europas socialdemokrater är tydligt. Om vi socialdemokrater får makten över EU:s framtida utveckling står en väl utbyggd välfärd och full sysselsättning högst på dagordningen.

För att skydda löntagarnas intressen i en alltmer internationaliserad värld krävs att fler arbetsrättsliga beslut fattas på europeisk nivå. Mer av EU:s gemensamma resurser behöver satsas på att öka den hållbara tillväxten, få fler i arbete och förbättra den sociala situationen i Europa.

En socialdemokratisk dagordning för framtidens Europa

Sverige har varit medlem i EU sedan 1995 och medlemskapet har ännu inte blivit en del av den politiska vardagen. Det förenklade och utökade utbytet över Europas gränser för såväl studenter, föreningsaktiva, företagare som i privatlivet upplevs av de flesta som positivt. Samtidigt finns en stark kritik mot EU och dess sätt att arbeta.

Vi socialdemokrater har ett tydligt alternativ för politiken i Europa. Ett alternativ som gör det möjligt att förverkliga mer av socialdemokratins tankar på EU-nivå. Ett alternativ som bryter med högerns mål om politikens minskade inflytande.

Den socialdemokratiska EU-dagordningen tar sin utgångspunkt i de socialdemokratiska värderingarna. Huvuddelen av socialdemokratis visioner förverkligas i det dagliga arbetet i kommuner, landsting och riksdag. Men de frågor som länderna inte klarar av på egen hand ska vi samarbeta kring.

I dagens Europa som präglas av allt djupare integration måste också politiken ta ett större ansvar på europeisk nivå. Tillsammans med andra socialdemokrater vill vi verka för att sätta människan före marknaden, i hela Europa.

Vi vill använda EU för att genomföra en progressiv socialdemokratisk politik.

En hållbar utveckling

Med socialdemokrater vid makten över EU:s framtida utveckling kommer vi göra allvar av EU:s ambitioner att skapa en hållbar utveckling, en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov.

För oss socialdemokrater innebär en hållbar utveckling att den inre marknads överhöghet inom EU i dag måste brytas. Sociala, ekologiska och ekonomiska dimensioner måste samverka för att skapa en hållbar utveckling.

Då kan inte de i dag kortsiktiga ekonomiska intressena tillåtas dominera på det sätt de gör i dag. Tvärtom måste vi sätta människan före marknaden.

Fler och bättre jobb i hela Europa

EU:s strategi för att bli världens mest konkurrenskraftiga ekonomi med full sysselsättning, social och ekologisk sammanhållning, den så kallade Lissabon-strategin, är en viktig utgångspunkt i det arbetet. Även om varje land ansvarar för sysselsättningspolitiken måste större insatser göras för att få fler och bättre jobb i Europa. För att nå dithän krävs att EU:s resurser i betydligt högre grad används för att få fler i arbete och främjar framtidsinriktade innovationer och investeringar, att en mer aktiv arbetsmarknadspolitik förs i alla länder samt att EU utrustas med en starkare arbetsrätt. EU måste få en sysselsättningsstrategi värd namnet. En stabilitetspakt för jobb och full sysselsättning måste bli ett mål för EU. Regionalpolitiken är ett viktigt instrument för god sysselsättning och konkurrenskraft. EU:s ekonomiska stöd behöver riktas främst till de fattigaste regionerna i EU.

Välfärd för alla i Europa

Vi socialdemokrater vill verka för miniminivåer för den sociala standarden och arbetslivet. Varje europeisk medborgare bör kunna åtnjuta ett minimum av välfärd, oavsett var i unionen denne lever eller arbetar. Det måste bli lättare för EU-medborgare att resa och arbeta i andra länder än hemlandet. Välfärdspolitik ska utformas i varje medlemsland. För att förbättra välfärden i EU krävs ett större samarbete mellan Europas socialdemokratiska partier och fackföreningsrörelsen.

En hållbar tillväxt med människan i centrum

EU:s strategi för hållbar ekonomisk tillväxt och sysselsättning ska genomföras och Europa ska bli världens mest konkurrenskraftiga ekonomi. Konkurrenskraften ska byggas med kunskap, trygghet, välfärd och miljöhänsyn, inte med otrygghet, låga löner, ökade klassklyftor och rovdrift på naturen. EU ska vara en katalysator för forskning och innovationer. För att förbättra den öppna samordningen krävs ett större engagemang från nationella organisationer och parlament.

Världens bästa miljöpolitik

Det ekologiskt hållbara samhället ska genomsyra alla politikområden. Miljöproblemen är gränsoverskridande, lösningarna likaså. Europa ska bli bäst på miljö och vara aggressiv miljöförespråkare. Utsläppen måste minska, transporter bli renare och säkrare, Östersjön måste bli ett rent innanhav, kontrollen av kemikalier måste bli starkare, likaså måste livsmedelskontrollen och jordbruket i EU kopplas till positiva effekter. Höga miljökrav inom EU driver fram ny konkurrenskraftigare teknik och produkter. Satsningar på miljöteknologi kan skapa fler arbeten. EU bör ha som mål att hälften av den globala miljöteknologin ska vara europeisk. Övergången till det hållbara samhället bör påskyndas med ekonomiska incitament i hela EU. Stora ansträngningar måste göras för att stimulera förnyelsebar energi och kraftfulla åtgärder krävs för att bygga hållbara transportsystem på vår kontinent. Den hållbara utvecklingen bör också genomsyras i EU:s handels- och biståndspolitik.

Människan före marknaden

Den inre marknads fria rörlighet är mest utvecklad för varor, tjänster och kapital. Människors rörlighet över gränserna i EU är fortfarande begränsad genom omfattande byråkrati och stora skillnader i trygghetssystem. Den fria rörligheten måste förbättras för EU:s medborgare. Med den inre marknaden i Europa hålls priser nere och utbudet uppe men spelreglerna för företagen måste bli tydligare. Handeln med tjäns-

ter måste regleras utan att arbetsrätten eller lönerna hotas. En ny reglering av handeln med tjänster får inte heller begränsa medlemsstaternas ambitioner att trygga och utveckla den offentliga välfärden. Dessutom måste konsumentskyddet stärkas. Det är först när människor har förtroende för den inre marknaden som den kan fungera väl. Därför måste kollektivavtalen försvaras. Trygga konsumenter vågar ställa krav.

EU:s arbete för allas lika rättigheter

För oss socialdemokrater är EU:s antidiskrimineringsarbete centralt, både inom och utom EU:s egna gränser. Vi måste få bort all diskriminering, oavsett om den grundar sig på kön, sexuell läggning, hudfärg, ålder eller funktionshinder. Särskilt måste åtgärderna för att hindra människohandel stärkas.

Hållbara ekonomier

Inget land ska kunna misshushålla med offentliga finanser. I slutändan drabbar dåliga offentliga finanser i ett land de övriga länderna. Det finanspolitiska ramverket i EU måste respekteras. Vi socialdemokrater vill verka för att EU:s budget används bättre och att utgifternas andel av ekonomin inte ökar. Den svenska EU-avgiften måste minska i förhållande till andra länders medlemsavgifter. Skatteflykt och fusk inom EU och utanför unionens gränser måste bekämpas.

EU:s institutioner måste reformeras

Vi vill öppna EU:s institutioner för insyn från medborgarna med målet att de ska vara fullt öppna. Vi vill också reformera EU-institutionernas funktionssätt, införa en modernare personalpolitik och se till att budgetkontrollen skärps ytterligare. Jämställdheten måste öka i EU:s alla institutioner och vi vill att en jämställdhetsombudsman inrättas i EU.

EU som kraft för rättvisa i världen

EU ska ha en konsekvent och sammanhållen politik för global utveckling. Agerande på exempelvis handelsområdet får inte motverka detta mål. Bara genom EU kan finansiell stabilitet globalt och en rättvis frihandel främjas. EU-länderna är också världens största biståndsgivare. Vi socialdemokrater vill ha ett mål för EU-ländernas bistånd. Ett krav är att alla EU-länder ska uppnå löftet i FN om att 0,7 procent av BNI ska avsättas till bistånd. Samtidigt måste den gemensamma biståndspolitiken reformeras. Missbruk med EU:s biståndsmedel måste förhindras och samordningen förbättras.

Avveckla jordbrukssubventioner

Varje år spenderar EU närmare hälften av sin budget i direkta jordbrukssubventioner, vilket motsvarar mer än världens samlade utvecklingsbistånd. Dessa resurser borde i stället användas till utvecklad välfärd, förbättrad miljö, landsbygdsutveckling och att stärka Europas konkurrenskraft. Särskilt angeläget är att omgående avskaffa jordbrukssubventioner på tobak och alkoholvaror.

Säkerhet och civil krishantering

Säkerhet skapas inte längre genom arméer som skyddar territorier. Säkerhet skapas istället genom diplomati, krishantering, förebyggande fredsinsatser, miljöpolitik, demokratibistånd och ett bättre samarbete nationella myndigheter emellan. EU:s utrikespolitik ska i större grad präglas av konfliktförebyggande och civil krishantering. Terrordåd och naturkatastrofer visar också på behovet av att Europa förbereds för att klara av gemensamma räddningsinsatser.

Ett EU för hela Europa

Den senaste stora utvidgningen av EU med tio nya medlemsländer var inte den sista. Vi socialdemokrater värnar ett EU som är fortsatt öppet gentemot omvärlden. En förutsättning för att kunna förhandla om medlemskap i den Europeiska Unionen är demokrati och respekt för unionens grundläggande värderingar. Först när alla länder som uppfyller EU:s krav för medlemskap har blivit medlemmar kan Europa betecknas som en enad kontinent. Vi socialdemokrater vill också verka för en gemensam flyktingpolitik i hela EU där alla länder delar på ansvaret att ta emot de som har behov av skydd i Europa. Handel med kvinnor och barn måste bekämpas, liksom gränsöverskridande kriminalitet och drogproblem.

7. Socialdemokratien i en föränderlig värld

”Internationaliseringen innebär nya utmaningar för den demokratiska delaktigheten.”

(Ur partiprogrammet)

Vi vill stärka arbetarrörelsen runt om i världen. Den stora utmaningen är att förändra fördelningspolitiken inom länder, samtidigt som vi fortsätter att kräva rättvisa handelsregler och borttagna jordbrukssubventioner. I många länder är fria fackföreningar förbjudna. Arbetarnas rättigheter kränks. Politiskt och fackligt aktiva sätts i fängelse och trakasseras i alla världsdelar. Vitala socialdemokratiska partier och livaktiga fackföreningar som kräver rättvisa dels i varje land och dels globalt är avgörande för att vi ska nå en rättvis värld. 70 procent av de fattigaste, de som lever på under en dollar om dagen, lever i medelinkomstländer.

Vi ska arbeta för att det fackligt-politiska samarbetet stärks både på global och europeisk nivå – mellan Socialistinternationalen och Fria Fackföreningsinternationalen och mellan Europeiska Socialdemokraternas Parti (ESP) och den Europeiska Fackliga Samorganisationen (Europafacket).

Det är av största vikt att vi, genom praktiskt arbete i form av internationellt utbyte och demokratiutveckling i nära samverkan med våra systerpartier, bidrar till att utveckla den globala socialdemokratien. Socialdemokratien kommer aldrig att vara starkare än sin svagaste länk, och så länge kapitalet kan spela ut länder och dess arbetskraft mot varandra kommer vi att vara i underläge. Därför är det viktigt att vi ökar våra ansträngningar för att bidra till att utveckla systerpartier i andra länder.

Detta arbete är också helt nödvändigt för att partier i länder med svag eller outvecklad demokrati ska kunna stärkas. Det är rätt att stödja demokratiska partier i andra länder och därmed stärka pluralistisk demokrati. Demokratibistånd och annat stöd som bara går till partipolitiskt obundna organisationer, gör att demokratin blir svag och fragmenterad.

Utbytet mellan partiernas internationella sammanslutningar och närstående folkrörelser i opinionsbildande syfte i linje med existerande demokratistödsprojekt kan också förstärkas. I detta finns många vinster. Det stärker det civila samhället och förutsättningarna för demokrati.

Det innebär också att arbetet i våra internationella organisationer inom arbetarrörelsen blir av största vikt. Socialistinternationalen har över 160 medlemspartier över hela världen. Det är en viktig mötesplats, där socialdemokrater diskuterar frågor om globalisering, kamp mot fattigdom och olika regionala kriser. Internationalen fungerar också som mötesplats för partikamrater som behöver en arena bortom regeringsfären. Efter krav från bland annat socialdemokraterna i Sverige har SI mer och mer försökt agera och sätta dagordningen i samband med internationella möten i FN, handelsförhandlingar och liknande. Vi måste aktivt verka för att SI ska inta en mer offensiv roll i världspolitiken. SI bör ha en gemensam strategi vid bland annat internationella förhandlingar.

Socialistinternationalen behöver reformeras för att bättre kunna möta dagens utmaningar. Inte minst behöver man ställa högre krav på medlemspartierna, både när det gäller tillträde till internationalen, och att ett medlemskap kräver att man uppfyller grundläggande demokratiskrav.

Det europeiska socialdemokratiska partiet ESP har börjat hitta sin form för gemensamt agerande inom EU: tydliga socialdemokratiska krav på vad EU ska göra, erfarenhetsutbyte inför europeiska val och folkomröstningar, policyutveckling och början till en koordinering av socialdemokratiska regeringsledamöter inför EU:s olika ministerråd. Socialdemokraterna i Sverige bör prioritera verksamheten i ESP och bidra aktivt till att den förstärks.

Vår gemenskap med de övriga delarna av den nordiska arbetarrörelsen är unik och har gett inspiration och stöd i vår gemensamma kamp för en solidarisk och rättvis värld. Därför får vi inte ge upp våra traditioner av nära samarbete och samhörighet utan måste snarare förstärka dem och vårda den nordiska arbetarrörelsens traditionella mötesarenor. Den nordiska arbetarrörelsens samarbetskommitté SAMAK, som både fackföreningsrörelsen och partierna har haft som samlingspunkt i över 100 år, har alltså en viktig roll att spela. Nära samhörighet gör det också önskvärt att vi ändrar vår syn så att den inhemska politiska debatten i våra grannländer blir något som angår både dem och oss. Samarbete och erfarenhetsutbyte om välfärdsfrågor, ekonomiska frågor och valrörelser ger mervärde.

De nya sociala rörelsernas särskilda styrka är förmågan att mötas och samarbeta mellan organisationer och rörelser som arbetar med olika sakfrågor och har olika inriktning. På World Social Forum, där över 100 000 personer möts varje år, träffas kvinnogrupper, organisationer för mänskliga rättigheter, bonderörelser och fackföreningar. Här formulerar miljörörelsen gemensamma mål med studentrörelsen, och fackföreningsrörelsen finner allierade i arbetet mot en nyliberal världsordning hos ursprungsbefolkningar och kyrkor.

Socialdemokratin måste bli bättre på att skapa allianser och samarbeta med dessa nya sociala rörelser bland annat med konsumentrörelser som ställer hårda krav. Det är det mest effektiva sättet att förbättra produktionsvillkoren i andra delar av världen. Den dagen då det inte längre finns en marknad för produkter som producerats med barnarbete, den dagen kommer barnarbete att upphöra. När miljontals medvetna konsumenter börjar konsumera rättvisemärkta varor, då har storföretagen inte längre något val. Kampen för mänskliga rättigheter och en hållbar utveckling blir effektivare genom ett sådant samarbete.

Nätverk uppstår som är starkare än de organisationer som ingår. För att kunna möta dessa nya rörelser på ett bättre sätt, har Socialistinternationalen, Europeiska Socialdemokraters Parti och den Socialdemokratiska parlamentsgruppen i EU-parlamentet bildat organisationen Global Progressive Forum, som bland annat driver en kampanj om hiv/aids. Detta nya arbetssätt bör stödjas.

Dessutom måste vi göra det enklare för människor som vill engagera sig i europeiska och/eller internationella frågor att göra det inom arbetarrörelsens ram. I dag är det svårt att finna utlopp för den här typen av engagemang genom att gå med i sin lokala s-förening. Därmed riskerar vi förlora en stor grupp människor som vill bidra till att förändra världen utifrån de socialdemokratiska idealen. Vi stödjer därför arbetet som pågår med att finna vägar för att också enskilda individer ska kunna engagera sig inom SI:s och ESP:s ram.

socialdemokraterna.se